

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

KJE SMO KATOLIČANI?

Za nami sta dva pomembna dogodka: tržaško škofijsko zborovanje in programska konferenca, ki sta jo sklicali SSO in SKGZ. Oba sta potekala v znamenju novih izzivov in potreb, ki jih prinaša sedanji čas.

Da ne bi ponavljala že znanega in večkrat prebranega o vrtoglavih spremembah sodobnega sveta, naj grem takoj k bistvu razmišljanja v tem prispevku. Kje je danes slovenska tržaška kultura v Trstu? Kakšno vlogo imajo danes slovenski katoličani v prostoru, kjer živimo?

Omejiti se želim na tisti del tržaških Slovencev, ki so ves povojni čas svoj politični, kulturni in verski "credo" naslanjali na krščanske vrednote, parlamentarno demokracijo kot najboljšo obliko političnega življenja, na samostojno politično nastopanje. Na teh temeljih se je v preteklosti odvijalo življenje slovenskih katoličanov v Trstu, ki je obrodilo tudi pomembne sadove. Skoraj nemogoče je naštet vse ustanove, organizacije, društva, revije, knjige, radijske igre in ostalo, kar je v tem krogu nastalo na tem obronku slovenske zemlje, večkrat v pogojih, ki temu delu Slovencev niso bili niti najmanj naklonjeni.

Vseeno je njihovo ustvarjanje odražalo izjemno vitalnost, kljubovalnost, voljo do obstanka.

Dandanes pa prihaja na dan predvsem naša nemoč, ki izhaja pretežno iz številčne razpolovljenosti manjšine, a tudi iz vsesplošne duhovne zbežanosti. Vprašanje, ki se nam postavlja, je, kako naprej? Vendar bi se morali še prej vprašati, kje smo in kaj si naša skupnost želi.

Da ne bo nesporazumov, v mislih imam predvsem tržaško stvarnost, goriško premalo poznam, da bi o njej dajala kako oceno.

Obe že omenjeni zborovanji sta nudili priložnost, da gremo vase in dodobra spoznamo svoj položaj ter nato načrtujemo svojo prihodnost. Vendar smo znali katoličani ti možnosti le delno izkoristiti, saj se nanju nismo dovolj pripravili, čeprav smo imeli nešteto priložnosti za to. Rajši se še vedno ukvarjamo predvsem s kulturno in jezikovno izobrazbo v prepričanju, da je kultura tista, ki nas bo še naprej ohranjala. Današnji časi pa prinašajo popolnoma nove izzive, ki zahtevajo od nas popolnoma nove odgovore in prijeme, če želimo še naprej obstati. Mi pa gremo naprej, kot da se nas to ne tiče, saj bodo drugi poskrbeli za nas.

Mladi pa se oddaljujejo in praznina okoli nas postaja iz dneva v dan večja. Generacijske zamenjave ni. To velja za vsa področja, za kulturno, cerkveno in politično področje. Za mladi rod, za tiste, ki nas bodo v bližnji prihodnosti nadomestili, nimamo najmanjšega posluha.

Slovenski del tržaške Cerkve doživlja danes izredno krizo. Duhovniki umirajo, župnije se praznijo, novih duhovnih poklicev pa ni na vidiku že dolgih 40 let. Pastoralna je v Cerkvi osredotočena predvsem na najmlajši rod. Po prejemu zakramenta birme pa se mladostnik oddalji in bo stopil v cerkev le ob večjih praznikih ali ob zanj pomembnih življenjskih mejnikih. Tako postaja zanj vera iz leta v leto vedno bolj "otroška", pač taka, kot jo je spoznaval in doživljal v otroškem obdobju življenja.

/ stran 3

Nadja Maganja

Mala cecilijanka / Revija otroških in mladinskih zborov

Zazvenela so rosna otroška grla

Kakšen čudovito lep praznik otroškega petja, mladih pevcev, njihovih pevovodkinj in staršev je Mala cecilijanka, je spet potrdila njena letošnja, že triinštrideseta izvedba, v organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica, ki letos praznuje tridesetletnico ustanovitve.

Zaradi velikega števila prijavljenih zborčkov - nabralo se jih je sedemnajst! - so se prireditelji odločili, da bo revija potekala v dveh dneh, in sicer v nedeljo, 7., in v ponedeljek, 8. t.m., na Brezmadežno, v Kulturnem centru Lojze Bratuš.

Velika dvorana se je tudi tokrat napolnila (v ponedeljek natrpala!) z družinami in njihovimi malčki, pa tudi z vsemi, ki radi prisluhnejo zvonečim otroškim strunam ter z veseljem in zanimanjem spremljajo glasbene dosežke naših otroških zborčkov. Mali pevci in njihove mlade, temperamentalne dirigente in spremljevalke ob klavirju se zavzeto in vneto pripravljajo na vsakoletno pomembno praznično srečanje, kar jasno odražajo dovršeni nastopi, izbira pesmic (učinkovitih in jedrnatih), zrel pristop do njih in rastoča skrb za jasno in pravilno izgovarjavo besedil, nekaterih prav hudomušnih, ki se znajo tako prikupno približati otroški duši in jo iskreno nagovoriti. Med izbranimi avtorji smo tokrat kar nekajkrat zabeležili imena Lenčke Kupper, Dine Slame, Radovana Gobca, Naceta Duha. Nekaj je bilo skladbic z nabožno vsebino; s svojo melodioznostjo so se oglasile tudi znane ljudske pesmi. Prav je, da otroci spoznajo čim več biserčkov iz naše ljudske skrinjice. To je bila tudi ena izmed misli, ki jih je v svojem prisrčnem nagovoru izrazila učiteljica Barbara Rustja Brecelj. Poudarila je pomen petja in njegovo lepoto. Pesem družji, ustvarja toplesje domače ognjišče, bogati medsebojne odnose. Te misli so se ji utrnile ob spominu na mamo, ki je tako rada pela; z bratom in sestro so prepevali z njo. Spomnila se je tudi na to, kako je kot otrok pristopila h goriškemu zborčku Kekec, ki ga je vodil Ivo Bolčina. Lju-

FOTO N.KI.

bezen do petja skuša sedaj posredovati svojima otrokoma, zato je prisotne starše spodbudila, naj čim več pojejo z otroki, da jim bo tem lepše v družinskem krogu. Kdor poje, je dejala, je cel lep: na zunaj in v svojem srcu. Po njenih spodbudnih besedah so na odru zakraljevali mladi zbori.

Nekateri izmed njih so se prvič predstavili na reviji, in sicer, OPZ Kremenjak iz Jamelj, ki ga vodi Zulejka Devetak, spremlja Elisa Antoni, zelo številen zbor iz Romjana pod vodstvom Tatjane Legiš, ob spremljavi harmonike Jarija Jarca in violine Lucrezije Bogaro, in dva zbora iz Tržaške, OPZ Slomšek iz Bazovice, ki ga vodi Zdenka Kavčič Krizmančič, spremljata pa Eliana Humar in Martina Mezgec, ter otroška skupina Glasbene matice iz Trsta pod vodstvom Irene Pahor in ob klavirski spremljavi Dine Slame. Doberdobski in vrhovski pevci, večkratni gostje revije, so letos nastopili v dveh zasedbah, otroški in mladinski. Otroškemu zboru Veskijaki iz Doberdoba pod taktirko Lucije Lavrenčič in klavirski spremljavi Zulejke

Devetak ter orff instrumentov gojencev SCGV E. Komel se je pridružil Začetniški otroški zbor iz Doberdoba, ki ga sestavljajo malčki iz vrtca in prvih razredov in jih vodi Mateja Černic, spremlja Lucija Lavrenčič. Ob Otroškem zboru z Vrha, ki ga je namesto odsotne Sare Devetak vodila Marja Feinig, spremljala Damijana Čevdek Jug, pa je pod vodstvom Feinigove vključila Mladinska skupina Vrh sv. Mihaela.

Poleg imenovanih zborov so občinstvo v nedeljo popoldne razveselili s tremi pesmicami: OPZ Podgora (vodi Katja Bandelli, spremlja Zulejka Devetak), OPZ Štandrež (priprava Tiziana Zavadlav in Majda Zavadlav; vodi Tiziana Zavadlav, spremlja Patrick Quaggiato), OPZ Ladjica Devin (Olga Tavčar, Katja Lavrenčič), OPZ Rupa-Peč (Tanja Kovic, Majda Klemše), Mladinski pevski zbor SCGV E. Komel (Damijana Čevdek Jug, Dalia Vodič). V ponedeljek pa so zapeli še: OPZ FB Sedej iz Števerjana (vodi Eliana Humar, spremlja Martina Valentinič), OPZ Dijaškega doma Simon Gregorčič Gorica

(Irena Pahor, Dina Slama), OPZ s Plešivega (Martina Hlede, Eliana Humar), OPZ Štmaver (Nadja Kovic, Martina Valentinič).

Zborčki so se dobro izkazali; nastop nekaterih pa je vtisnil v poslušalce še posebno močan in pristen pečat. Zlasti pri mladinskih zasedbah so se kazale ubranost, zlitost in, s premišljeno izbiro skladb, želja po čimbolj kakovostnem nastopu.

Vezno besedilo in napoved je v nedeljo kot ponavadi elegantno in sproščeno podajal Jan Leopoli, v ponedeljek pa prav tako gladko Silvana Vogrič.

Vsak dirigent je med toplim ploskanjem poslušalcev - med gosti so bili predsednik ZSKP Damjan Paulin, goriški pokrajinski predsednik SSO Janez Povše, števerjanski župan Hadrijan Corsi - prejel (iz rok Mateje Fajt) v spomin pesmarico Psst! Mladi pojo Stanka Jericija na besedila Zore Saksida.

Oba dela Male cecilijanke je snemal Radio Trst A, ponedeljkovega pa tudi slovenski oddelek televizijske tretje mreže RAI.

Iva Koršič

Mimogrede

Sporočamo, da bo t.i. božična, obsežnejša številka Novega glasa izšla že v sredo, 17. decembra. Zato naprošamo naše sodelavce, naj nam pošljejo zapise vsaj do četrтка, 11. decembra.

Bralce obveščamo, da bo izšla tudi prednovoletna številka, in sicer v sredo, 24. decembra. - Uredništvo

Intervju

G. Janko Hajšek o Podgori in škofovem pastirskem obisku. (stran 3)

Razstava

Koroški Slovenec Peter Gotthardt razstavlja v Gorici. (stran 7)

- 02 Janez Povše SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA
- 04 Janez Juhant SPOMIN IN OPOMIN ŠKOFA VOVKA
- 06 Marjan Drobež SERGIO TAVANO: MED ALPAMI IN JADRANOM
- 07 Davorin Devetak PROTAGONISTI TRŽAŠKE KULTURE V ČRNOBELEM
- 07 Vida Valenčič TADEJ SVETE - ŠTUDENT IN NEKDANJI ZAPORNIK

SVET OKROG NAS

PREJELI SMO

Sprava da, vendar ne kakršnakoli

Nedavno tega je dnevni tisk prinesel vest, da naj bi se, na pobudo predsednika F-Jk Riccarda Illyja, prihodnjo pomlad dr. Janez Drnovšek pridružil svojima dvema sosedom, Carlu Azegliu Ciampiju in Stipetu Mešiču, pri spravni dejanju, v okviru katerega naj bi se v znak sprave vsi trije poklonili žrtvam Rižarne, Bazoviške fojbe in Gonarsa.

Podpisniki podpiramo vsakršen iskren in dostojanstven spraven korak med državami, še zlasti v času, ko je s Finijevim poklonom žrtvam holokavsta krenilo na pot sprave tudi Nacionalno zavezništvo. Pri tem pa želimo posredovati te naše poglede. Pozdravljamo pripravljenost Hrvaške za spravo z Italijo, vendar je način in vsebina te sprave njena suverena odločitev, ki se nas ne tiče in je ni treba povezovati s slovensko-italijansko spravo. V primeru slednje

pa mora sprava izhajati iz okoliščine, da je bila Italija agresor in da je v svoji politiki na vzhodni meji najprej izvajala na zasledenem ozemlju Primorske fašistično etnično nasilje, da bi nato zahrbtno, brez predhodne vojne napovedi, napadla in z drugimi agresorkami vred razkosala Jugoslavijo. Pri tem je v nasprotju z mednarodnimi dogovori priključila k Italiji tudi tako imenovano Ljubljansko pokrajino ter začela v njej izvajati fašistične zakone, vključno z etničnim čiščenjem in številnimi vojnimi zločini.

Če Republika Italija misli s spravo resno in dostojanstveno, bi bilo pričakovati, da to voljo izrazi v svojem parlamentu in tam najprej sprejme izjavo o obžalovanju navedenih dejanj. Na kar naj bi njen predsednik prinesel to izjavo v Slovenijo ter se tu, na nekem mestu trpljenja (npr. v Gramozni jami), poklonil žrtvam italijanskega nasilja, kot so to storili predsedniki Nemčije v odnosu do Poljske in Češke.

Zatem bi morala sprejeti Slovenija podobno izjavo v zvezi z nasiljem, ki je bilo storjeno nad Italijani po razpadu fašizma in ob koncu vojne. Slovenski predsednik bi tako izjavo prinesel v Italijo in se na primernem mestu poklonil italijanskim žrtvam. Kar pa še ne pomeni izenačevanje agresorja in njegove žrtve, temveč obojestranski prispevek, da se presežejo travme preteklosti.

Menimo pa, da morata državi najprej uradno sprejeti poročilo skupne zgodovinske komisije, ki je bilo pripravljeno prav s tem namenom, da se na njem nadgradi spravno dejanje. Obenem pa bi morala Italija dvigniti sredstva s posebnega (fiduciarnega) računa, da bi tudi z dejanjem dokazala, da je zanj "dosje Istra oz. optanti" dokončno zaprt. Če ti pogoji ne bodo izpolnjeni, potem ne moremo govoriti o resnični spravi, ampak prej o neki površni kompromisarski gesti, ki ne bi imela prave moralne vrednosti in bi bila bolj v službi dnevno političnih potreb njenih akterjev.

Krajevna politika

Trst v soočanju z novo stvarnostjo

Z (Illyjevo) spravno gesto, kot jo je nakazal tisk, pa bi Slovenija pristala na podrejeno vlogo pohlevnega partnerja, ki ubogljivo caplja za svojim, do lastne zgodovine nekritičnim in neskešnim sosedom.

Mnenjsko gibanje za Slovensko Istro: Milan Gregorič, Silvan Prodan, Bert mg Pribac, Jože A. Hočevnar, Borut Jug; Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske: Franjo Batagelj, Bruna Olenik, Ciril Pelicon, Lucijan Pelicon, Valentin Cenčič, Miroslava dr. Cenčič, Magda Rodman, Majda Bergoč; člani Izvršilnega odbora ZPP-Zveza za Primorsko: Branko Mahne, Marjan Suša, Franc Lipolt, Aleksander Lemut, Anton Čopi, Vitomir Dekleva, Radivoj Humar, Kuglot Matej, Evgen Prinčič, Franko Šuligoj. Spletna skupnost OBA-LA net.: Andrej Trafela, Robert Munda, Aleksander Pahor, Srečko Čebren, Jana Puhar, Vilko Krajnik, Boris Franečič, Stanko Ivančič.

Po pooblastilu
Lucijan Pelicon

Znano je, da je Trst v zadnjih petdesetih letih živel od znatnih podpor osrednjih državnih oblasti, ki so se čutile moralno obvezane, da mu vsestransko pomagajo, potem ko so se vneto potegovala za njegovo priključitev in odpravo anglo-ameriške vojaške uprave. Velik problem so od vsega začetka predstavljali begunci iz Istre, ki so v precejšnji meri vplivali tudi na demografsko podobo tržaškega prebivalstva. Kot vemo, se je v 60. letih na tisoče Tržčanov izselilo zlasti v Avstralijo, ker doma niso videli perspektive za zaposlitev in normalno življenje. Rimska vlada je namreč prvenstveno skrb posvečala omenjenim beguncem tako na področju stanovanjske kot zaposlitvene politike. Tako so zrasla nova naselja v predmestju kot tudi med Opčinami in Štivanom na Krasu. Takšna politična usmeritev upravnih in političnih oblasti se je odražala tudi v odnosih do slovenske manjšine, ki je stalno zahtevala ustrezno zaščito. Toda politične stranke so igrale na karto volilnega konsenza pri istrskih beguncih, katerih

organizacije so nasprotovale zlasti uveljavljanju slovenskega jezika v javni upravi. Na gospodarskem področju je država skušala z raznimi olajšavami zaustavljati težnjo po nazadovanju, a pravih vzrokov zanj niso mogle odpraviti. V tej negotovosti se je mesto vedno bolj zapiralo vase, nacionalistični politiki pa so stalno ovirali prizadevanja za odpiranje in sodelovanje z bližnjim in daljnim zaledjem, češ da bi takšno odpiranje ogrozilo "italijanstvo" mesta. Pomanjkanje pobud in čakanje, da bodo drugi reševali probleme, je stanje še poslabšalo. Toda razvoj v Evropi je šel nezadržno naprej. Pred dvajsetimi leti osamosvojena Slovenija polnopravno vstopa v Evropsko zvezo. S širitvijo Evrope Trst ne bo več obmejno mesto, temveč v širšem evropskem prostoru. V tem pogledu bodo nadvse pomembne prometne zveze, ki z zemljepisnega vidika morajo nujno potekati čez Slovenijo. Zato se v tem času mnogo piše in razpravlja o tako imenovanem petem koridorju od španske Barcelone do Kijeva v Ukrajini, za izpeljavo katerega bodo potrebna ogromna finančna sredstva. Pri tem sta zainteresirana tudi Trst in Gorica. Za omenjene sodobne cestne in železniške povezave si močno prizadeva nova deželna uprava, ki skuša nadoknaditi zamude na tem področju. Ob koncu naj omenimo, da je Trst neprijetno presenetila sama po sebi sicer pozitivna vest, da so se italijanske in slovenske železnice dogovorile o uvedbi dnevne povezave med Benetkami in Ljubljano s sodobnim vlakom, ki bo občutno skrajšal čas vožnje, a bo obšel Trst, kajti prehodna postaja bo samo na Opčinah. Nekoliko grenka je ugotovitev, da Trst ni bil soudeležen pri tej pobudi.

Alojz Tul

Odmevi v Trstu

Finijeve izjave o fašizmu

Vsodržavni tajnik Nacionalnega zavezništva in podpredsednik italijanske vlade Gianfranco Fini je bil pred nedavnem na uradnem obisku v Izraelu, kjer se je med drugim poklonil spominu žrtv judovskega holokavsta in se opravičil za protijudovske zakone, ki jih je leta 1938 uvedel fašistični režim v Italiji. Ob tej priložnosti, ki je bila že dolgo načrtovana, je označil za absolutno zlo tako fašizem kot njegovo nadaljevanje v Salojski republiki, ustanovljeni po kapitulaciji leta 1943 v severni Italiji na zahtevo nacistične Nemčije. Te izjave močno odmevale v Italiji in še posebno v vrstah samega Nacionalnega zavezništva. Na polemичne komentarje so naletele zlasti pri najbolj eksponiranih predstavnikih te stranke v Trstu, kjer, kot dobro vemo, deluje močno jedro privržencev včerajšnjega misovskega gibanja, danes pa Nacionalnega zavezništva, ki je v svojem znaku ohranilo emblema Salojske republike (pla-

men v narodnih barvah).

Časnikarji dnevnika Il Piccolo so vprašali več politično izpostavljenih predstavnikov Nacionalnega zavezništva v Trstu, kako ocenjujejo omenjene Finijeve izjave. Vsi so bolj ali manj nedvoumno odgovorili, da se z njimi ne morejo strinjati, zlasti ne z obsodbo fašističnega režima. Po njihovem mnenju je bil namen ustanovitve Salojske republike ohraniti verodostojnost narodne časti in zvestobe nemškega zavezniku. Nekateri tudi očitajo Finiju, da je napravil korak nazaj od stališča, ki ga je zagovarjal na znani javni razpravi z visokim predstavnikom Levih demokratov Violantejem v Trstu leta 1998. Nekateri so omenili kot olajševalno okoliščino, da je Fini bil na uradnem obisku kot podpredsednik vlade in je zato moral povedati določene stvari v sintetični obliki, ki potrebujejo razlago. Nobeden od vprašanih pa ni napovedal javnega demonstrativnega di-

stanciranja od Finijevih izjav ali kake druge protestne pobude, kar kaže na to, da so politični interesi močnejši od načelnega nestrinjanja. Poleg tega ne smemo prezreti dejstva, da celotno tržaško vodstvo Nacionalnega zavezništva pripada Finijevi struji v stranki, kakor je svoj čas kompaktno podpiralo tajnika Almiranteja. Močna je tudi naveza med Menio in Finijem, zato ni zgolj slučajno, da omenjeni tržaški poslanec še ni komentiral Finijevih izjav.

Vsekakor pa bodo omenjene Finijeve izjave imele določene politične posledice tako na vsodržavni kot krajevni ravni. Trenutno vlada v krogih Nacionalnega zavezništva veliko nelagodje, ker očitno tako vodstvene strukture kot člani niso bili politično pripravljeni na tako prelomne politične zasuke. Posebno kočljiv je, kot omenjeno, položaj v Trstu, kjer je pogrevanje izgube Istre tako rekoč obvezno kakor tudi izkoriščanje istrskih beguncev. Razčiščevanje je torej šele na začetku.

AT

Zakon "Gasparri" o radiotelevizijskem sistemu

Zadeva tudi nas

Italijanski parlament je pred dnevi dokončno odobril zakon, ki nanovo ureja celotni radiotelevizijski sistem v državi. Za zakon, ki ga je v obeh zakonodajnih domovih obrazložil minister Gasparri (Nacionalno zavezništvo), so strnjeno glasovali vsi predstavniki vladne večine.

Znani politolog Giovanni Sartori, ki je redni profesor na ugledni univerzi v ZDA, a tudi uvodničar milanskega dnevnika Corriere della sera, je ta

zakon označil za sramotnega, ker da omogoča "neomejeno širjenje Berlusconijevega medijskega imperija".

Prof. Sartori zato poziva predsednika republike Ciampija, naj v skladu z ustavnimi določili ne razglasi pravkar odobrenega zakona in tako prepreči, da zakon postane veljaven po objavi v Uradnem listu. Predsednik republike ima za razmislek 30 dni časa.

/ stran 3
Drago Legiša

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica

Ko rečemo Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, imamo v mislih naše bližnje Primorsko dramsko gledališče. Nedavno je namreč ta pomembna kulturna ustanova prestopila izjemno pomemben mejnik na svoji več desetletij dolgi poti. Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije jo je namreč priznalo za gledališče vsenacionalnega pomena ter prevzelo ustanoviteljske pristojnosti občine Nova Gorica, kar pomeni dvoje: gledališče bo v prihodnosti državno financirano, po vzoru nacionalnih gledališč v Ljubljani in Mariboru pa bo pridobilo naziv Slovensko narodno gledališče Nova Gorica.

Za tovrstno priznanje ima temeljne zasluge seveda Primorsko dramsko gledališče samo, ki je s svojimi dosežki vztrajno in nenehno opozarjalo nase: najprej v mestu, v katerem živi in deluje, potem v širšem primorskem in slednjič v celotnem slovenskem kulturnem prostoru. Od ljubiteljskih preko zelo plodnih polpoklicnih let se je slednjič preobrazilo v polnopravno poklicno ustanovo ter ves čas dvigovalo svojo umetniško raven. Ni pretirano trditi, da si je svoj sloves slednjič utrdilo z gostovanji po uglednih gledaliških metropolah nekdanjega jugoslovanskega prostora ter z odzivnimi nastopi po Evropi in celo na drugi strani oceana.

Sedanje priznanje je zasluga tudi novogoriških občinskih uprav, ki so vselej, in toliko bolj v najnovejšem času, podpirale gledališče in omogočale njegovo rast, čeprav so bile finančne stiske pogostoma hude. Vse

težave pa je premagala resnična naklonjenost do zlahkne gledališke umetnosti, ki se je zato mogla kljub vsem oviram krepiti in razvijati. Mirno lahko rečemo, da so novogoriške uprave zelo modro gradile kulturne temelje mladega mesta, zaradi česar se danes v njem nahaja kar nekaj zelo pomembnih kulturnih institucij, ki so upravičeno ponos bližnje in daljne okolice.

Priznanje pa gre ne nazadnje Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije ter slovenski vladi, ki sta s sedanjim ovrednotenjem novogoriškega gledališča dala mestu Novi Gorici in celotnemu območju pomemben ter izjemno koristen poudarek. Na pričetku roba narodnostne meje sta namreč potrdila našo narodnostno zavest, predvsem pa sta pripravila učinkovitejše pogoje za vstop Republike Slovenije v Evropo. Na ta način bo namreč Slovenija z vse izrazitejšim kulturnim potencialom kar najprimerneje soustvarjala sobivanje različnih narodnostnih kultur, se pravi evropsko kulturo novega časa.

Toliko bolj smo uspeha Primorskega dramskega gledališča veseli v našem prostoru, saj nam je gledališče vsakokrat, kadar je bilo to potrebno, s svojimi močmi izdatno pomagalo pri našem gledališkem delovanju. Vedno se je rado in zelo dejavno odzvalo in se odziva vsem našim željam in potrebam. In v tem sodelovanju so se spletle vse tiste niti, ki so že davno pred nastajanjem nove Evrope napovedovale in izgrajevale lepšo prihodnost tega našega koščka sveta.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / g. Janko Hajšek

Različnost se premaguje v krščanski enotnosti

Goriški nadškof mgr. Dino De Antoni je v zadnjem tednu novembra opravil svoj pastirski obisk tudi v Podgori pri Gorici. Obiskal je njeno župnijsko skupnost in druge dejavnike njene stvarnosti, da bi jih bolje spoznal in jim pomagal na poti vsestranske rasti. Podgorskemu župniku g. Janku Hajšku, minoritu, ki je po rodu Stajerec, smo postavili nekaj vprašanj ne le o nadškofovi kanonični vizitaciji, ampak tudi o njem samem, saj kot župnik upravlja to vas v predmestju Gorice komaj leto dni.

Ker vas vsi naši bralci verjetno ne poznajo, se lahko najprej predstavite?

Izhajam iz mariborske škofije. Posvečen sem bil pred 23 leti, leta 1980. V goriški nadškofiji delujem že sedmo leto. V Devinu sem bil šest let kaplan, pomagal sem po vsej dekaniji, tako da precej dobro poznam Kras. V Podgoro sem prišel konec lanskega oktobra. Še prej sem deloval tudi v Avstriji, in sicer sedem let na Koroškem, v Rožu; v pomoč sem bil, kjer je bilo potrebno, tudi v Zili in Podjunu. Dve leti in pol sem nato bil v Gradcu.

Kakšno stvarnost ste našli v Podgori?

Podgora je zanimiva župnija, dvojezična. Jedro, ki najbolj zaveštno sestavlja župnijo, je slovensko, in to še posebej prek zbora in društva. Veliko je priseljencev, takih, ki govorijo italijansko. Zato je župnija dvojezična, kakršna je pač tudi v Devinu. Vsako nedeljo imam najprej mašo za slovenske vernike, nato pa še za italijanske.

Kaj nam lahko poveste o svoji "kraški izkušnji"?

Po svoje je bila razgibana in živahna. V Podgori sem nato doživel nekakšno drugačnost, ki se ji moram še privaditi.

V zadnjih več kot petnajstih letih ste torej delovali med slovenskimi zamejci - v Avstriji in Italiji. Kakšne vtise ste si naredili o njih in drugih?

Po mojem Slovenci v Italiji močnejše ohranjajo svoj jezik in kulturo. Vidi se, da je primorski, goriški človek krepkejši, ima več hrbtnice kot Korošec. To je moje mnenje.

Kakšna je danes stvarnost v Podgori?

Od časa do časa prihaja do napetosti, ki jih na župnijski ravni skušamo odpravljati. Imamo živo skupino slovenskih žena, ki se zbirajo ob Božji besedi; pripravljajo se za nedeljsko liturgijo. O številu nedeljnikov, ki hodijo k maši tudi v druge župnije, nimam točnih podatkov.

Kaj pa mladi?

Mladi so zelo razpršeni. V šole hodijo drugam, ker jih tu pri nas ni. Starši potem želijo, da se njihovi otroci pripravljajo na sveto obhajilo in sveto birmo s sošolci, torej v drugih župnijah, čeprav imamo tudi v Podgori pravo na zakramente in katehezo.

Župnija Podgora sodeluje tudi z bližnjimi, in sicer s tisto iz Pevme in Štavnja. Pred mesecem dni ste npr. imeli skupno zahvalno nedeljo...

Sodelovanja bi lahko bilo tudi več. Zadnjih štiri-pet let je namreč našo župnijo soupravljal župnik sicer bližnje Madonnine, ki pa je kot župnija teritorialno izven slovenske dekanije, v katero pa spada župnija Podgora. To se še vedno pozna.

Preidimo k pastirskemu obisku, ki ga je pred kratkim opravil pri vas nadškof Dino De Antoni. Kako ga ocenjujete?

Nadškof je pustil zelo pozitivne vtise. Očetovsko se je skušal srečati z vsemi skupinami. Prvi dan je

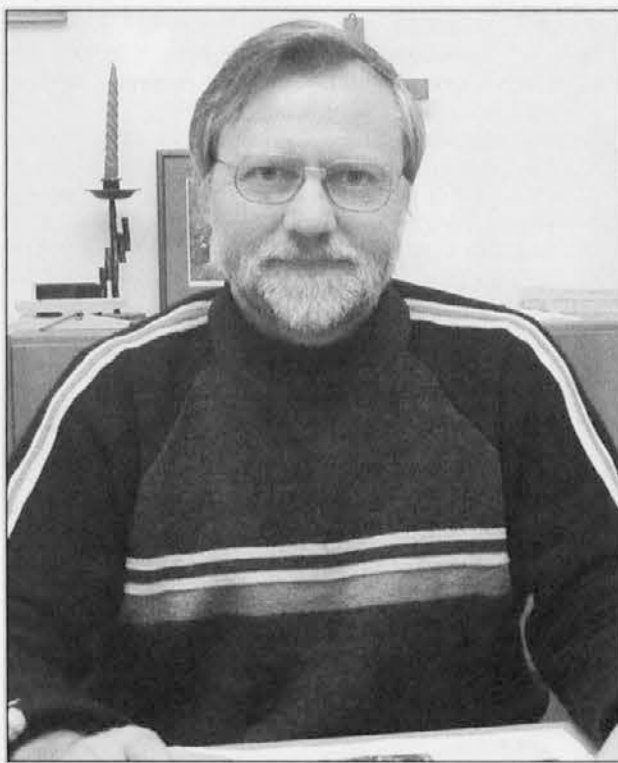

FOTO: DPA

obiskal bolnike po domovih, ki so mu bili za prijaznost zelo hvaležni. Drugi dan smo imeli srečanje z liturgično skupino, ki se zbira ob Božji besedi; zvečer se je srečal s Prosvetnim društvom Podgora, s slovenskim zborom in tudi z italijanskimi pevci, ki oblikujejo italijansko mašo. V sredo je nadškof obiskal krajevno podjetje, zlasti bombažno predilnico (cotonificio), kjer se je zadržal zelo dolgo in so mu razkazali stroje ter delovne pogoje; tam so ga zelo prijazno sprejeli. Zvečer smo imeli mašo, nato pa srečanje z župnijskim pastoralnim svetom in gospodarskim župnijskim svetom, kjer je prišla do izraza stvarnost znotraj

župnije, v kateri so prisotni slovenski in italijanski verniki. Tudi nadškof je občutil nekako napetost; zato je članom župnijskega pastoralnega sveta skušal dopovedati, naj skušajo živeti enotnost v različnosti in različnost v enotnosti. Koliko so se njegove besede dotaknile naših ljudi, bomo videli v prihodnosti. V četrtek so bili razni obiski, in sicer v nekdanjem vrtcu, kjer se je srečal tudi z mirovnim sodnikom. Obiskal je tudi invalidno mladino združenja CISI; to srečanje je bilo res prisrčno. Popoldne smo imeli v župnišču srečanje s starejšimi verniki, zvečer pa še s starši otrok; na tem srečanju je bilo žal prisotnih malo ljudi.

Petek je bil namenjen srečanju s kateheziranci, z otroki, ki se pripravljajo na birmo, pa tudi z otroškim zborčkom. Zvečer je bilo prijetno srečanje z mladimi; ti so z odkritostjo postavljali nadškofo vprašanja, na katera je rad odgovarjal. Na vrsto so prišli tudi člani krajevne skupnosti, ki so se pogovorili z nadškofo na svojem sedežu. V soboto smo se zbrali na pokopališču, zvečer pa in v nedeljo zjutraj se je nadškof poslovil od naših vernikov.

Zanima nas, katere misli vam je nadpastir pustil v razmislek. V čem vas je spodbudil?

Zelo je poudaril, naj bi prek dialoga skušali odkrivati in uresničevati krščanske vrednote. Kristjani naj bi v veri našli moč, da bi premagovali različnosti, da bi te preveč ne "motile". Podčrtal je tudi, da ima vsakdo pravico do svoje kulture in do tega, da v svojem jeziku časti Boga. Znotraj take župnijske skupnosti, kakršna je podgorska, je po mojem potrebna posebna "gimnastika", ki jo nekateri marajo, drugi pa ne. Kdor jo odklanja, ničesar ne gradi, ampak ruši skupnost.

Kako so se ljudje odzvali na kanonično vizitacijo?

Vsi odmevi, ki sem jih doslej slišal, so pozitivni. Nadškof je naše vernike tudi vedno rad nagovarjal v slovenskem jeziku, kolikor je pač zmogel.

Mislite, da se bo položaj v vaši župniji po nadškofovem obisku izboljšal?

Sem optimist. Proces bo sicer verjetno počasen. Potrebno bo si veliko prizadevati za to, da se bo kaj spremenilo. Naše ljudi moramo ozaveščati s tem, kaj je v krščanski skupnosti lahko tudi pomembno, ne pa bistveno. Nadškof nam je dal nekaj smernic za prihodnost. Vsem je povedal, da župnija ni samo župnik. Tudi če v prihodnje ne bo stalnega župnika, se mora župnija ohraniti; tudi laiki lahko opravljajo določene naloge, ki so za župnijo pomembne.

Imate take laike?

Da, so taki, ki imajo dobro voljo, se tudi izobražujejo na teološkem področju in skrbijo za katehezo ter ljudske pobožnosti.

Kaj bi povedali na koncu tega pogovora?

Bistvena se mi zdi misel, da se različnost premaguje v krščanski enotnosti oz. edinosti.

Danijel Devetak

S 1. STRANI

Kje smo...

Ob jubilejnem letu 2000 je bila na študijskih dnevih Draga na Opčinah okrogla miza z naslovom Tretje tisočletje, tisočletje laikov. Že sam naslov je med našo cerkveno hierarhijo povzročil nelagodje, češ, kaj pa si domišljajo slovenski verniki, da bodo lahko shajali brez nas duhovnikov? Namesto da bi iz razprave zrastle kaka pobuda za večje vključevanje laikov v versko življenje župnijskih skupnosti tudi spričo vse manjšega števila duhovnikov v prihodnosti, je razprava v Dragi vzbudila negotovanje in nezaupanje do laikov.

Politika tudi ne doživlja srečnih trenutkov. Prepred med politiko in ljudmi se veča. Narašča nezaupanje v politični razred, ki ga ljudje vedno bolj doživljajo kot nekaj tujega. Današnja politika je že izgubila stik s

svojo bazo. Ljudje se vedno bolj organizirajo mimo strank in sindikatov ter izražajo svoja mnenja in zahteve na množičnih shodih, na raznih ringarjih, s protestnimi akcijami... To

velja tudi za slovensko narodno skupnost v Italiji, ki se vedno manj zaniমা za probleme, o katerih uradno velja, da so za nas življenjskega pomena. Mnogi naši mladi pa odhajajo in iščejo svojo prihodnost v tujem kulturnem in gospodarskem okolju.

Na programski konferenci je bila podčrtana želja, skorajda zahteva po združevanju moči njih in drugih, po sodelovanju, po bolj smotrnem delu v manjšini, da bi ne prišlo do odvečnih dvojnikov, ki nas samo izčrpavajo. Te zahteve narekuje že sama zdrava pamet, saj iz dneva v dan iz osmrtnic v časopisih razbiramo, kako nas je vedno manj, kako se naša skupnost stalno krči.

Na programski konferenci je prišlo do negotovanja tistega dela prisotnih, ki so se zbal, da se v imenu napačnega pojmovanja enotno-

sti okrni njihova že tako izredno krhka katoliška identiteta, saj so prepričani, da lahko vsaka nivelizacija, posploševanje pomeni duhovno obubožanje skupnosti. Vendar se ob tem samo vsiljuje vprašanje. Ali ima slovenski katoličan danes kaj povedati zamejskemu človeku? Kaj je tisto, kar nas dela razpoznavne in ki duhovno bogati našo skupnost? V čem naj se razlikujeta, recimo, založbi Mladika in ZTT?

Taka vprašanja terjajo od nas, da nanovo premislimo smernice za naprej, kar pa zahteva res veliko poguma in odprtosti. Tudi možnost, da vpletemo v iskanje nove moči, predvsem mlade. Dogaaja pa se, da se otepamo vsake novosti, da rajši ubiramo stare poti, češ da so že preizkušene. Mladi se sami ne bodo približali ne Cerkev ne kulturi ne politiki. Od vodstvenih organov je odvisno, da poskrbijo nove kadre za bodoče delo. To pa je v naši stvarnosti izredno težko, ker povsod prevladuje "dosmrtni predsedniški sistem".

V Sloveniji poteka konferenca za prihodnost države pod pokroviteljstvom samega predsednika republike. Na prejšnjem srečanju je bil govor o vrednotah. Za to v bistvu gre. Sama kultura ali politika brez vrednot nas ne bosta reševali. Našim mladim pa nista dovolj, če naj poenostavim, sicer častivredni vrednoti slovenskega jezika in antifašizma. Treba jim je v prvi vrsti dajati odgovore na večna vprašanja o smislu življenja. To bi moral biti imperativ za vse, ki krojijo prihodnost naše manjšine! In katoliška verska skupnost je poklicana, da pri tem sodeluje.

Nujno bi zato bilo, da bi ob tej priložnosti pobliže pogledali, kako je s stanjem našega slovenskega radia in tistih nekaj minut dnevnega televizijskega oddajanja v slovenskem jeziku s tržaškega sedeža RAI.

Z 2. STRANI

Zadeva tudi...

Sartori tudi zameri predsedniku Ciampi, da je pooblastil vladu, naj predloži parlamentu sporni zakonski osnutek, medtem ko bi lahko po 87. členu ustave takšno pooblastilo odklonil.

V daljšem članku, ki ga je 11. decembra objavil tisk L'Espresso, Sartori pravi, da so v Italiji sicer "potrebni zakon, ki bi uredil vprašanje pluralizma informacije, a so odobrili zakon, ki Berlusconi dovoljuje, da takšen pluralizem uničuje". Kdor trdi,

da je bil novi zakon nujen tudi in predvsem zaradi t.i. "digitalne televizije", dejansko zavaja javnost, ki razmer ne more poznati. Novi sistem bo namreč postal operativen šele leta 2010-11 in bo investitor moral razpolagati z ogromnimi finančnimi sredstvi. Sartori meni, da bo v tem pogledu prišel v poštev le Silvio Berlusconi. Pri tem navaja tudi stvarne podatke. Berlusconi je agencija za oglaševanje Publitalia je lani imela 362 milijard evrov čistega dobička, medtem ko je njen glavni tekmelec Carlo de Benedetti v istem letu imel le 60

milijard evrov čistega dobička. Zanimivo je tudi, da se je čisti dobiček Publitalia v istem letu, to je leta 2002, povečal za kar 113 milijonov evrov.

Sartori meni, da parlament ne bo mogel preprečiti sirjenja Berlusconijevega medijskega imperija, ker se njegova večina že pripravlja na odobritev zakona, ki bo Berlusconi tudi odvezal vseh odgovornosti v zvezi s konfliktom interesov. Tak zakon naj bi že pripravljala poslanec Frattini. V ta scenarij pa bi se lahko vključil predsednik republike Ciampi, saj v republiški ustavi imamo člen 74, ki pra-

vi, da predsednik republike pred razglasom zakona lahko naslovi na parlament "utemeljeno poslanico" in zahteva novo glasovanje o zavrženem zakonu.

Demokratske države - zaključuje Sartori - temeljijo na ločenih in različnih oblasteh. Takšen sistem pa je treba urediti s pomočjo uteži in protuteži, ki omogočajo, da se različne in ločene oblasti medsebojno nadzorujejo.

Glede na dejstvo, da se v demokraciji posamezne veje oblasti oblikujejo predvsem preko raznih virov

informacije, je vprašanje sredstev množičnega obveščanja prvenstvenega pomena ne le za formalno, temveč tudi in predvsem za vsebinsko ali substancialno demokracijo in v našem primeru tudi za omikano, enakopravno sožitje med našo slovensko manjšino ter italijansko večino.

Nujno bi zato bilo, da bi ob tej priložnosti pobliže pogledali, kako je s stanjem našega slovenskega radia in tistih nekaj minut dnevnega televizijskega oddajanja v slovenskem jeziku s tržaškega sedeža RAI.

3

ČETRTEK,
11. DECEMBER
2003

Družina / Odmevna knjiga

Vovkov Spomin in opomin (1)

Razmeroma pozno je izšla Vovkova knjiga *Spomin in opomin z zapiski revolucionarnega zasliševanja, preganjanja in šikaniranja po letu 1945*. Knjiga bi bila dragocen dar za osamosvojitve Slovenije, a je morala tako dolgo čakati na svoj izid. Tudi zdaj, ko je izšla, se o njej malo piše in govori.

Skoraj ni bilo poročil v našem dnevnem časopisu in elektronskih medijih. Tudi tej

ljubne in resnicoljubne ljudi.

Mnogi duhovniki in verniki so zaradi režimskega zati-

nadzora nad državljanji. V družbi je še vedno prisotna miselnost, da se ne sme povedati

stvari drugače, kakor mislijo vladajoči. Tako Vas označijo za netolerantnega, če javno poveste resnico, čeprav si vedo, da je to resnica. Resnica pa ne boli samo vodilnih politikov revolucionarne preteklosti, vsakdo, ki ima iz preteklega režima kaj masla na glavi, si ne upa pogledati resnici v oči. Zato je Vovkov *Spomin in opomin* spodbuda in opomin nam vsem.

Škof Vovk je bil za ceno svojega življenja pripravljen pričevati za Boga in vero, interes Cerkve mu je bil pred vsemi drugimi interesi.

Razprava o vrednotah postavlja vprašanje, kaj so naše vrednote, še posebej vrednote slovenskih katoličanov. Sociolog Bauman pravi, da se vrednote toliko bolj odmikajo, kolikor bolj se nam oddaljuje ljudje. Preprosto: če imamo pred seboj otroka ali člo-

veka v stiski, bomo težko šli mimo in ga pustili tam. Sicer nam Jezus v priliki o usmiljenem Samarijancu govori, da sta šla duhovnik in levit mimo ranjenega človeka, šele ta tujec se ga je usmilil. Isti sociolog ugotavlja, da radi pozabimo na vrednote takrat, ko nam gre za lastno življenje. Dobro je zato sproti urejati sistem, ki preprečuje revščino in pomanjkanje ter posredno onemogoča nasilje. Sindlerjev seznam potrjuje, da gre v življenju vedno takole: lahko sicer pogledam na desno, ko pridejo iskat onega na moji levi, in potem pogledam levo, ko vzamejo desnega. Toda ko pridejo naslednji, ni več kam pogledati, ker sem na vrsti sam. Nauk resničnega dogajanja v taborišču je življenjsko usoden: če ne znamo biti solidarni, ostajamo v stiski sami.

Za družbo moderne dobe je značilno, da se vedno bolj individualizira. Vsak gleda le nase, vsak ima svoja merila in svoje gledanje. Zato je vedno bolj pomembna pravica posameznika, moškega ali ženske ali celo homoseksualca. Vsak človek postaja neprecenljiva vrednota, na drugi strani pa vsakega moderni mlini s procesi proizvodnje, gospodarske in finančne logike, ki jo utelešajo in krojijo mediji, postavljajo v nove, še bolj prefinjene kalupe.

/ dalje
Janez Juhan

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa

Izjava ob podelitvi priznanj številčnejšim družinam

Slovenska konferenca SSK se zaveda kritične rodosti Slovencev, ki že desetletja ne zagotavlja niti naravne produkcije, zato se kot narod staramo in celo izumiramo. Država ne vzpodbuja rodosti z ustreznim vrednotenjem starševstva in družine, niti v vzgojnem, moralnem in javnomnenjskem, kaj šele v materialnem pogledu. Zavedamo se, da ne moremo nuditi materialne osnove za preživetje številčnejših družin, lahko pa opozorimo na velikanski naradni pomen in izjemen ekonomski prispevek velikih družin.

Dobre, trdne, ljubeče in številčnejše družine z medsebojnim brušenjem otrok bistveno zmanjšujejo egoizem in poguben odklon velikega števila otrok k mamim in k mladinskemu kriminalu. S tem pozitivnim vzgojnim delovanjem izjemno in vsestransko prispevajo k urejeni, socialni, pravični in občestveni družbi. Ker se zavedamo izjemnega narodnega in državnega pomena velikih družin, smo se odločili podeliti priznanja številčnejšim družinam s šest in več otroki in dojenčkom v preteklem koledarskem letu in najštevilčnejši prijavljeni družini, z najmanj polovico še nepreskrbljenih otrok.

Družine v začetku decembra povabimo v naše prostore, jih predstavimo javnosti in jim izročimo darila, ki jih zberemo s pomočjo sponzorjev. Družine, ki imajo 9 ali več otrok, predlagamo za državno odlikovanje pri Uradu Predsednika države Republike Slovenije. Letos smo to storili že šesto leto zapovr-

stjo in imeli smo kar tri družine, ki so štejele več kot 9 otrok. Prijavilo se je pet družin: družina Miletič iz Lokavca pri Ajdovščini (11 otrok), Habe iz Zadloga (9 otrok), Medževci iz Kroke (9 otrok), Šuštar iz Preserij (7 otrok) in družina Močenik iz Grobelnega (6 otrok). Pridružile so se nam še štiri družine, ki jim je Slovenska konferenca že v preteklih letih podelila priznanja. Živahnost in smeh sta prav posebno oživila prostore Slovenskega svetovnega kongresa, ko je družine očaral čarovnik. Družine so se predstavile, se med seboj spoznale, se pogovorile o vzgoji otrok in opazile, da niso same. Da jih družba še ni pozabila. Morda pa jih je. Vsaj včeraj, v četrtek, 4. decembra, sta se na naše povabilo od številnih povabljenih medijev odzvala le novinarja Družine in novinarja Radia Ognjišče in Radia Slovenije, krajši zapis o tem dogodku smo zasledili še v Delu 5.12.2003. Očitno Slovenija ne razume več smisla velikih družin in etičnih vrednot, ki jih te prinašajo v naša skupna življenja. Slovenci se moramo zavedati in biti hvaležni za številčnejše družine, ki so v teh ekonomsko težkih časih pripravljene nase prevzeti tako veliko odgovornost za ohranjanje slovenske identitete.

Ta izjava bo, enako kot povabilo, poslana medijskim hišam in upam, da bo v Sloveniji prostor, kjer bo lahko našla mesto v tisku. Da ne bo prezrta, kot so to bile družinske vrednote in družine same žalostnega 4. decembra 2003.

dr. Stanislav Raščan,
predsednik SK SSK

4

ČETRTEK,
11. DECEMBRA
2003

Aktualno

Med ruševino in življenjem

Med bombardiranjem Hamburga v drugi svetovni vojni je bila porušena tudi neka cerkev. Namesto da bi cerkev po vojni obnovili, so jo pustili porušeno. Ti zidovi so sedaj nekakšen opomin in hkrati klic k miru. Te ruševine ustvarjajo čudovit prostor tišine sredi večmilijonskega mesta. Obiskovalcu dopustijo, da se ozre vase, obenem pa ga povabijo, da ne zapre oči pred dogodki iz svoje bližnje ali daljne preteklosti.

Vsak izmed nas je po svoje velikokrat večja ali manjša

ruševina. Naše življenje je sestavljeno samo iz svetlih trenutkov, ampak velikokrat tudi iz težkih preizkušenj, ki nas privedejo do tega, da si velikokrat zastavimo vprašanje: "Zakaj Bog vse to v našem življenju dopušča?" Ko si v življenju zastavimo kako odgovornost, ki zahteva naš osebni napor, nam naša intuicija pogostokrat pokaže, da je to, kar čutimo, zelo pomembno! Prav tako je pomembno tudi naše osebno spoznanje, da smo se znašli v nekem ne zavidanju vred-

nem položaju ali stanju. Pa naj bo to ob boleznih, nesreči ali dogodku, ki nas je vrgel iz običajnega življenjskega tira. Ob tem se moramo zavedati, da živimo v družbi, ki je močno zaznamovana z individualizmom in storilnostjo ter osebnim uspehom in koristjo. Sočloveka, nekoga, ki živi z nami, ali vsaj v naši bližini, pa prav zato ne opazimo. Zato se nam kaj lahko dogodi, da bremen ne moremo deliti z nikomer. Enostavno ni med nami prepotrebnihih Cirenejcev, ki bi nam bili pripravljeni dati vsaj vzpodbudno besedo, da kakega svojega humanega dejanja

niti ne omenjam. Zato so takšni trenutki za marsikoga težki in velikokrat ima oseba, ki se je znašla v takšnem stanju, občutek, da je ta začarani krog brezizhoden.

Če imamo v sebi moč in voljo, ki ju seveda podkrepimo še s prošnjo k Bogu, so ti trenutki skupaj z "mojo ruševino" trenutki na novo odkritega smisla, zakaj sploh biva in, ker biva, moram računati tudi s takšnimi dogodki. Prav z njimi na novo vstajam in kljub vsemu lahko na novo odkrijem lepoto bivanja, kot tudi življenja, ki ga živim.

Ambrož Kodolja

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

3. ADVENTNA NEDELJA

Sof 3,14-18a; (Ps) Iz 12; Flp 4,4-7; Lk 3,10-18

Tretjo adventno nedeljo so od nekdaj imenovali kar "Gaudete" (iz lat. = "Veselite se") – Besedilo je vzeto iz lista Filipljanom (Flp 4,4).

Toda človek v žalosti, stiski in potrnosti ne bo kar tako razumel razloga za veselje. Mogoče se bo celo uprl takemu za držanju. Toda Sveto pismo ne odstopa od veselja, ki ga oznanja od prvih stavkov, ki govorijo o življenju in luči pa tja do prošnje, naj bi Gospod že prišel (1 Mz 1 ss-Raz 22,20,21).

Deležni smo namreč veselja, ki ga je Bog imel od vekomaj nad stvarstvom, še posebej nad človekom. Zato se je hotel dati spoznati, se razodeti nekemu in nečemu, ki ni Bog: angelom, ljudem in vesolju. Vse je od njega in zanj (Kristusa) (Kol 1,16). Ker je hotel izkusiti, tako nam govori tudi Irenej, kaj pomeni biti človek, ustvarjen; kaj pomeni živeti kot "meso", t.j. kot bitje, ki mineva (sv. Ir., Zop. kriv., 20,2-3).

Psalmist poje: "Človek je 'kakor trava, ki poganja, zjutraj vzcvete in poganja, zvečer ovne in usahne' (Ps 90,5-6).

Nadaljuje stvarno: "Kaj je človek, da se ga spominjaš, sin

človekov, da ga obiskuješ?" (Ps 8,5; Heb 2,6-8). "Moj čas je kakor nič pred tabo, vse je le dih, vsak pokončen človek... le dih je vsak človek" (Ps 39,6,12). "Človek, rojen iz žene, živi malo časa... Požene kakor cvetica in uvene" (Job 14,1-2). "Za vsakega človeka so ustvarjene velike nadloge, težak jarem muči Adama: sinove vse od dneva izhoda iz materinega telesa... Vse meso, od človeka do živine, grešnike pa še sedemkrat huje, spremljajo smrt in kri in meč, nesreče, lakota in stiska in kuga" (Sir 40,1,8-9). To se vse kruto dogaja tudi danes, le prislusniti je treba trpljenju, ki razjeda vse stvarstvo ter ljudi še posebej (Rim 8,18-25).

Advent nas zato vabi po apostolu Pavlu takole: "Vam je bilo namreč milostno dano, ne samo da v Kristusa verujete, ampak da zanj tudi trpite" (Flp 1,29). Tega trpljenja ne povzroča samo bolezen ali kaka druga zunanja nadloga, marveč še najprej in najbolj ne vera v družini in družbi, naraščanje kriminala, terorizma, aidsa, posmeh vernemu človeku, ki hoče krščansko živeti nedeljo in sploh vse življenje. Advent je tudi odpoved hitremu in krivičnemu bogatstvu; je potrpežljiva vzgoja otrok v veri in poštenju ter delavnosti, zlasti je vzgoja za molitev.

Sredi vsega tega se zahteva taka vera, ki presaja smokve, celo gore: "Če bi imeli vero kakor gorčično zrno, bi rekli tej gori: 'Prestavi se od tod tja!', in se vam bo prestavila in nič vam ne bo nemogoče" (Mt 17,20; 21,21-22). Zahteva se pa najprej in najbolj ljubezen (1 Kor 13,2,13). Ker samo ljubezen do jame pesem veselja, saj sam Bog nemi v svoji ljubezni, vriska nad teboj v prepevanju" (Sof 3,17-18).

Izaija govori: "Glej, Bog je moja rešitev, ... Gospod Bog je moja moč in moja pesem ... velik je med vami Izraelov Sveti!" (Iz 12,2,6). Stara zaveza se izliva v novo, ki velewa: "Veselite se v Gospodu zmeraj; ponavljam vam, veselite se. Vaša dobrota naj bo znana vsem ljudem. Gospod je blizu" (Flp 4,4-5).

Očitno je namreč, da vera in ljubezen rodita dobroto med ljudmi (v. 5).

Nedelja za nadškofijsko karitas-dobrodelnost (danes) do ubogih črpa tu svoje opravičilo. Jezus je dejal Judu Iškarijotu, ki se je pohujševal nad izrednim maziljenjem Jezusovih nog s strani Marije: "Pusti jo, naj ga prihrani za moj pogrebni dan. Uboge imate namreč vedno med seboj, mene pa nimate vedno" (Jn 12,3-8).

Veselite se rojeva samo, če dajemo, delimo s tistimi, ki nimajo ali imajo komaj za preživetje. Rojeva se po odpovedi, z izgubo, pozabo nase. Jezus pravi: "Resnično, povem vam: Nikogar ni, ki bi zaradi mene in zaradi evangelija zapustil hišo ali brate ali sestre ali mater ali očeta ali otroke ali njive in ne bi zdaj, v tem času, skupaj s preganjanji, prejel stokrat toliko hiš, bratov sester, mater, otrok in njiv, v prihodnjem veku pa večno življenje" (Mr 10,29-30). In: "Večja sreča je dajati kakor prejemanje" (Apd 20,35).

Sv. Frančišek Asiški je z odpovedjo vsemu zgled srečnega in veselega moža. Janez Krstnik pa v današnjem evangeliju nakaže vsem, ki ga sprašujejo: "Kaj naj storimo?" (Lk 3,10-18). Pot do Boga z ljubeznijo do ubogih, s pravičnostjo, z mirom in krotkostjo. Prosimo za ogenj ljubezni, Svetega Duha.

Duhovniki nudijo pomoč vsem Pomagaj vsem duhovnikom

38.000 škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij v župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov. Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, posebno tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, klič brezplačno številko

Numero Verde
800.01.01.01

Darovi za vzdrževanje duhovnikov. Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- poštni tekoči račun št. 57803009
- kreditne kartice: s kartico CartaSi in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovvenire.it
- bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželne in občinskega dodatka.

Za dodatna pojasnila glede omenjenih načinov klič brezplačno informativno številko 800.01.01.01.

Izberi način, ki ti najbolj ustreza. Zahvaljujemo se ti za prispevek.

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana

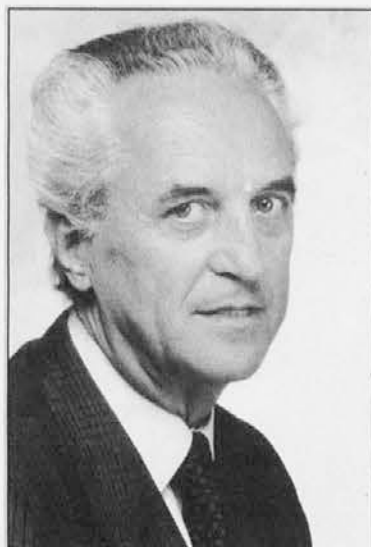

Predstavitev novega zgodovinarjevega dela v gradu Kromberk

Sergio Tavano: Med Alpami in Jadranom

Raziskovalec in znanstvenik z velikim ugledom je napovedal novo knjigo, v kateri bo obravnaval slovensko kulturo v Gorici

V Goriškem muzeju v gradu Kromberk so v okviru že tradicionalnih torkovih srečanj s pomembnimi osebnostmi z raznih področij, ki so zaslužne za Goriško, 25. novembra gostili univerzitetnega profesorja in vsestransko delujočega intelektualca, Sergia Tavana (na sliki) iz Gorice. Predstavili so njegovo zadnje delo, knjigo z naslovom *Med Alpami in Jadranom*, Furlanija-Juljska krajina in soseščina. Delo, ki je plod avtorjevega velikega znanja in temelji zlasti na etiki in kulturi, so predstavili dr. Branko Marušič, prof. Lojzka Bratuž in tudi prof. Sergio Tavano. Prikazali in ocenili so novo delo, "ki je zgoščen prikaz civilizacijskih, zgodovinskih, kulturnih in umetnostnozgodovinskih vrednot v Furlaniji-Juljski krajini in deželah v njenem sosledstvu, torej tudi v Sloveniji. Med Alpami in Jadranom, na stičišču treh temeljnih evropskih narodnostnih skupin, kultur in jezikov, se je ob povezovalnem delu zgodovinskega Ogleja in na njegovem kulturnem in verskem izročilu izoblikovala civilizacija, ki zaradi svoje mnogovrstnosti predstavlja mo-

del za sobivanje v novi skupnosti evropskih držav in narodov."

Ob otvoritvi srečanja z avtorjem je magistra Slavica Plahuta dejala, "da je prof. Sergio Tavano naš učitelj in vzornik, tudi zato, ker razume slovensko kulturo in pomeni most med našo in italijansko kulturo. Za takšno pokončnost, držo in usmeritev se je opredelil že tedaj, ko so bili odnosi ob slovensko-

italijanski meji še težavni, kar je pomenilo tudi osebno tveganje." Podrobneje je gosta predstavil in ponazoril njegovo ustvarjalnost zgodovinar dr. Branko Marušič. Dejal je, da prof. Sergio Tavano sodi med najpomembnejše osebnosti v krogu tistih goriških intelektualcev, ki sodelujejo s Slovenci. Pri tem je omenil tudi njegovega brata, gospoda Luigia Tavana, ki je predvsem raziskovalec in poznavalec goriške cerkvene zgodovine. "Drugo polovico dvajsetega stoletja bi lahko brez pomisleka, kar zadeva goriško domoznanstvo, poimenovali kot čas raziskovalnega in organizacijskega delovanja bratov Tavano", je opozoril dr. Branko Marušič in pri tem citiral zapis krajevnega novogoriškega časnika pred devetimi leti. Menil je nadalje, "da ni potrebna razlaga, da prof. Sergio Tavano presega goriški prostor in da sodi med vrhunske znanstvenike in publiciste severovzhodnega italijanskega prostora. Zaradi svoje vloge in zasluge je 7. junija 2001 postal dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ob zgodovinarju Milku Kosu in njegovem

bratu slikarju Antonu Gojmiru ter zdravniku Bogdanu Breclju, je doslej četrti v Gorici rojeni, ki si je z življenjskim delovanjem zaslužil to veliko čast."

Vsebinsko in značilnosti novega dela goriškega znanstvenika je podrobno razčlenila in ocenila tudi prof. Lojzka Bratuž iz Gorice. "Prof. Tavano je pričevalec naše skupne zgodovine, ki je že pred leti začel rušiti duhovne pregrade med Italijani in Slovenci", je opozorila. Knjiga je dejansko domoznanski vodnik, natisnjen v štirih jezikih, italijanščini, slovenščini, nemščini in angleščini. Obsega več kot 200 strani. Je vsekakor bogata vrednota in kaže na objektivni odnos avtorja do obravnavane snovi, ki pomeni izhodišče za spoštovanje in sožitje med ljudmi različnih narodnosti in jezikov." Prof. Lojzka Bratuž je pohvalila tudi vzoren prevod knjige iz italijanskega jezika v slovenščino, ki ga je opravila prof. Antonija Valentinčič iz Solkana.

Prof. Sergio Tavano se je v svojem posegu zadržal zlasti pri poudarjanju kulture in etike, ki ju upošteva in utemeljuje v svojem delovanju. Tudi on se je zahvalil prevajalki prof. Antoniji Valentinčič za njeno delo. Napovedal je, da pripravlja novo knjigo, v kateri bo obravnaval razvoj in pomen slovenske kulture v Gorici. M.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 12.12. DO 18.12.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami

za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7

Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 12. decembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni desert iz diskoteke 103. - Šopek narodnih viž. - Zborovski kotiček. - Obvestila.

- **Ponedeljek, 15. decembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 16. decembra** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 17. decembra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Furlanski silak Primo Carnera. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 18. decembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

V adventnem času smo malce preuredili svoj program. Ponedeljkovo oddajo začnemo z mislijo, ki jo pripravlja Aleksija Bizjak. Sledi anketa Tomota Goloba, po čem si bodo letošnje leto Primorci najbolj zapomnili.

Primorski klicaj, ki ga pripravlja Urška Železnik. Vsak ponedeljek so minute, namenjene otrokom, ki jih pripravlja Martina Števanja. Lahko prisluhnete nasvetom, kako pritegniti otroke, da bodo začutili praznike. In druge oddaje? V goste smo se tokrat povabili k sestram notredamkam, ki so praznovali 170 letnico svojega reda in 115 letnico prihoda v Trnovo (četrtek, 4.12., ob 17. uri). Petkovo oddajo Rezervirano za... (5.12. ob 16. uri) pa smo posvetili razmišljanju o molitvi rožnega venca, ki jo je pripravila Mihaela Jurdana. O tem, kako pa so mladi po naših župnijah pripravljali miklavževanja, pa v torkovem Mozaiku mladih (9.12. ob 16. uri)...

Abonmajska sezona SSG / Gostovanje italijanskega gledališča iz Prata

No mans' land - Nikogaršnja zemlja

FOTO BUMBACA

Slovensko stalno gledališče uvršča vsako leto v svoj abonmajski repertoar, poleg lastnih produkcij, tudi dve gostovanji slovenskih in, zadnja leta, tudi tujih gledališč. Letos je vključilo v program italijansko stalno gledališče Metastasio iz Prata, pri katerem je bilo pred časom zelo uspešno v gosteh s koreodramo *Krvava svatba*, ki jo je režijsko v svojski priredbi po znanem Lorcovem delu prikazal D. Zlatar Frey. Italijanski gledališčniki so se z delom *No mans' land - Nikogaršnja zemlja* v režiji Massima Luconija najprej predstavili slovenski publiki v Kulturnem domu v Trstu, v petek, 14. novembra, in tam odigrali v italijanščini s slovenskimi nadnapisi tri ponovitve, goriški abonenti pa so si uprizoritev ogledali v Kulturnem domu v Gorici, v torek, 19. novembra; namenjena je bila obema abonmajskima redoma in italijanskim gledalcem. Kljub združenim abonmajem pa publika ni zasedla vseh razpoložljivih sedežev.

Predstavo *Nikogaršnja zemlja* je po istoimenskem filmskem scenariju Danisa Tanovića - z njim si je Tanović pridobil Oskar 2002 za najboljši tuji film - prevedel in za oder priredil Sandro Veronesi. Po vedno zelo močan tekst, ki odkrito spregovori o absurdnosti vojne naploh, ne samo balkanske, pri ka-

teri sprti strani ne vesta, kdo jo je pravzaprav začel in zakaj, o nezaupljivosti vojakov do mednarodnih vojaških sil, ki pač ne poznajo balkanske realnosti in zato le s težavo skušajo pomagati vzpostaviti red, in ne nazadnje o javnih obličih, ki iščejo le svojo korist in najbolj kruto, žgočo novico, ki naj poteši bolno slo po senzaciji poslušalcev oz. televizijskih gledalcev, udobno zlek-

njenih v naslanjačih. Besedilo je vsekozi prežeto s silnim nabojem, ki je še bolj dražljiv zaradi ironično-ciničnega humora, spremljajočega dramatično groteskne situacije, do katerih pride na koščku ozemlja med dvema bojnim črtama.

Goriški gledalci so predstavo spremljali z zaznavnim zanimanjem; večkrat se je zaslišal tudi smeh - bolj ob znanih kletvicah kot

v resnično groteskni trenutkih. Nastopajoči so bili nagajeni z odobravalnim ploskanjem. Toda odrska postavitev za pozornejšo oko in uho ni bila tako brezhibna. Uokvirjena z zelo dobro, natančno realistično scensko podobo Mariangele Capuano, je kazala na splošno, razen kratkih prebliskov krutega nasilja, premalo notranje napetosti, ki bi morala biti, kot je zahteval tekst, nenehno prisotna, da bi gledalca ves čas držala na ostrem rezilu. Tudi absurдна grotesknost v vsej svoji dramatičnosti ni bila režijsko dovolj občutena in primerno poudarjena. Režiserju in igralcem, med katerimi sta bila še najbolj prepričljiva Giuseppe Battiston (Tsera) in Marco Baliani (Tchiki), ni uspelo zlititi v uprizoritev pravišno mero tipičnega balkanskega duha. Tega ni izražala niti izvirna glasba Miria Cosottinija.

Slovenski igralci (Igor Horvat, Lučka Počkaj, Branko Završan) so se dobro ujeli z italijanskimi soigralci, vendar za take "vrhunske" vloge ni treba, da zahajajo v tuja gledališča. V Slovenskem stalnem gledališču je npr. Lučka Počkaj že marsikdaj, v oblikovanju mnogo bolj zahtevnih likov, spretno in dovršeno dokazala, do kod segajo njene igralske spretnosti in njena ustvarjalna moč.

Iva Koršič

Prešernove nagrade za leto 2004

Pistatelj Florjan Lipuš - Velika nagrada

Prešernov nagrajenec za leto 2004 je pisatelj - koroški Slovenec Florjan Lipuš za literarni opus. Nominiranci za nagrado Prešernovega sklada pa so klarinetist Mate Bekavac, igralec novogoriškega gledališča PDG Radoš Bolčina, kipar Mirko Bratuša, pisatelj Aleš Čar, pisatelj Iztok Geister, filmski režiser Damjan Kozole, avtor stripov Tomaž Lavrič, baletna plesalka Alenka Ribič Laufer, slikar Oto Rimele, skladatelj Tomaž Svete, pesnik Aleš Šteger in skladatelj Igor Štuhec, je poročala 3. decembra Slovenska tis-

kovna agencija. Letos je le pisatelj Florjan Lipuš dobil dve tretjini glasov članov upravnega odbora Prešernovega sklada, ki so potrebni za podelitev Prešernove nagrade, med nominiranci za nagrado Prešernovega sklada pa lahko odbor izbere do šest nagrajencev, je na tiskovni konferenci po poročanju dejala predsednica upravnega odbora Meta Hočevar.

Slovesnost ob podelitvi nagrad, ki je tokrat ne pripravlja odbor, ampak slovensko ministrstvo za kulturo, bo 7. februarja 2004, na pred-

večer kulturnega praznika v Cankarjevem domu, proslavo pa bo režiral Sebastijan Horvat.

Prešernov nagrajenec za leto 2004 Florjan Lipuš, rojen leta 1937 v Lobniku, je študiral bogoslovje v Celovcu, po izstopu pa slavistiko in pravo, a je oba študija opustil. Končal je učiteljske in nato služboval po različnih krajih na Koroškem, bil pa je tudi med ustanovitelji osrednje koroške literarne revije Mladje, ki jo je urejal med letoma 1960 in 1981.

Lipuš ustvarja kratko stilizirano groteskno-satirično prozo, literarni kritiki pa pri njegovem delu opozarjajo na problem ogrožene individualnosti, na razkroj subjekta v so-

cialnih in kulturnih strukturah ter na kritiko provincialne utesenjenosti. izdal je novelistične zbirke Črtice mimogrede (1964), Zgodbe o čuščih (1973) in zbirke kratkih zgodb Odstranitev moje vasi (1983) in Prošnji dan (1987). Velik odmev je doživel Lipušev roman Zmote dijaka Tjaža (1972), ki so ga prevdli tudi v nemščino in francoščino. Značilnosti in odlike njegovega pisanja so se ohranile tudi v njegovih kasnejših romanih Srčne pege (1991), Stesnitev (1997) in Boštjanov let (2003). Lipuš, ki ustvarja tudi pod psevdonimom Boro Kostanek, je leta 1974 že prejel nagrado Prešernovega sklada.

Tokrat čestitamo!

Čestitke veljajo RTV Sloveniji in njenemu uredniku Ladu Ambrožiču, ki je preteklo nedeljo povabil v svojo oddajo Gost v studiu znanega raziskovalca našega pomorstva, ribištva in sploh primorske preteklosti Bruna Lisjaka. Gledalci so tako dobili priložnost (to se v slovenskih medijih ne dogaja tako pogosto), da spoznajo, kaj slovenska manjšina ob obali je in kaj je bila. Spoznali so, kaj je slovenska obala v etničnem smislu, njeno krhkost in nevarnost, ki jo ogrožajo. Spoznali so lahko, da slovenska zgodovinska obala ni tista, ki leži za dokaj trdno državno mejo. V jasnih odgovorih Bruna Lisjaka na dokumentirana vprašanja Lada Ambrožiča so slovenski gledalci našli kopico podatkov, zanimivosti, skorajda predstavitev manjšine ob morju in njene bogate preteklosti. Manjšinci pa smo z nastopom Bruna Lisjaka tudi dokazali, da smo živ del slovenskega narodnega telesa in da smo tudi zavzeti za njegovo usodo in bodoči razvoj. Navsezadnje je oddaja izvenela ne samo kot bogata informacija o manjšini, pač pa tudi kot zgled narodne identitete in injekcija optimizma za vse. Lahko pa je tudi spodbuda za uresničitev tistega etnografskega muzeja našega pomorstva, ki ga Bruno Lisjak s prijatelji tako vztrajno zasleduje. Zaradi tega si tudi zaslužijo podpora naše javnosti. RTV Slovenija in Lado Ambrožič sta si tokrat zares zaslužila čestitke.

Razstava kipov v galeriji na Travniku v Gorici

Peter Gotthardt, duša v lesu

Prejšnjo sredo, 3. t.m., je bila v galeriji nad Katoliško knjigarno na Travniku v Gorici otvoritev nadvse pristrčne in zanimive razstave kipov in nekaj slik mladega koroškega umetnika Petra Gotthardta.

Kot je po glasbenem uvodu mlade kitaristke Martine Gereon lepo povedal dr. Damjan Paulin, je goriška javnost spoznala Gotthardta, ki je doma iz Ziljske doline, na kiparski koloniji Skultura 2001. "Spletlo se je lepo prijateljstvo, ki se nadaljuje," saj se je mladi umetnik rad vrnil v Jeremitišče tudi letos jeseni.

Naš urednik Jurij Paljk je med navzočimi posebno pristrčno pozdravil prav Jeremitarje, saj "bi brez Šandrežcev Petra Gotthardta danes med nami gotovo ne bilo." Pozdravil je tudi prisotne goriške umetnike italijanske narodnosti, ki so samo dokaz več, da je Skultura "prava kovnica prijateljstev med umetniki". Paljk je nato spregovoril o koroškem gostu, čigar značaj "odraža globoko, vedro, široko srce

in dušo", in o njegovi umetnosti, ki "nudi svojevrsten vpogled v sodobno kiparstvo in slikarstvo". Poudaril je umetnikovo resnost pri izdelovanju lesenih kipov, pa tudi iskričavo ironijo v upodabljanju ženskih likov, "predvsem pa vseh mogočih mask in vseh in vsake sorte spak, ki kažejo, da ima Peter Gotthardt veliko umetniško znanje, ki si ga je nabral tako z druženjem s kiparji, predvsem pa s trdim in vztrajnim delom." Delavnost je namreč odločilna za kiparja, ki hoče obvladati tehniko. Kipar je zaradi težkega dela podoben obrtniku-rezbarju, je še povedal Paljk, "umetnik pa je zato, ker zna iz gmote lesa narediti točno tisto, kar si želi in zamišlja, a to naredi tako, da lesu pusti toplino in dostojanstvo, ki ga ima vsaka oblika drevesa, hloda, veje." Got-

thardt je samouk, ne zanimajo ga teoretična iskanja oblike, ampak se navezuje na iztočnice figurativnega kiparstva, ki jih nadgrajuje z nežnimi stilizacijami človeškega telesa. Včasih se ironično poigra tako, da glavo loči od telesa, ugotavlja Paljk, "jo postavi figuri v roke". Vsekakor zna Gotthardt ohraniti pravilna razmerja med telesom in prostorom, "razmerja človeške anatomije, zavestno poudarjene dele celote, da se tako celotna umetniška kompozicija kipa zagotovo ne bo izničila v goli vsečnosti in dopadljivosti." Kipar je nagnjen k iskanju osnovnega in za človeka bistvenega. O tem priča izbira uporabljenih naravnih elementov: lesa, železa in kamna. Taki kipi "delujejo sveže, prepričljivo in umirjeno."

Tokrat smo v Gorici prvič videli

FOTO DPD

tudi nekaj Gotthardtovih slikarskih del. Ta kažejo na globoko vez s figurativno močjo kiparstva, "saj Peter upodablja iste stilizirane like, človeške obraze, skorajda maske in starodavne arhetipe." Izbira barv v samostojnih slikah odseva "težnjo k elementarnosti, k navidez lahkotnemu

poenostavljanju, ki pa odraža globoko in včasih zelo vase zaprto dušo, ki najde rešitev le v iskanju sogovornika, gledalca, pred katerim se naš umetnik sprosti tako s svojim delom kot tudi z odprtim, vedrim nasmehom, ki ga odlikuje in vse nas bogati."

DD

7

ČETRTEK,
11. DECEMBER
2003

Delo fotografije Alice Zen v založbi Mladike

Protagonisti tržaške kulture v črnobelem

Za umetniškim imenom avtorice se "skriva" Licia Zennaro, ki je diplomirala iz filozofije z nalogo o javnih in zasebnih fotografskih zbirkah v Trstu, kjer ima fotografski atelje, pravo zbirališče umetniških duš

nega dogodka ali v neobvezujočem trenutku prostega časa.

Tržaški protagonisti nastopajo po abecednem redu. Vsakdo bo spoznal poznan obraz ali pa ugotovil, da manjka ta in oni, tudi v tem bežnem in slučajnem izboru fotoportretov... Zgodovinar Elio Pih je posnet med knjigami, staro amforo in slikami. Direktor visoke šole SISSA Edoardo Boncinelli, poznavalec človeške psihe in biolog, s svojim psom in salonso omarico z likerji. Maria Campitelli, organizatorica umetnostnih razstav in dogodkov, v dnevni sobi med zelenjem. Miljski kipar Ugo Cara' z razumevajočim, zgodovinarica in predavateljica na univerzi v Bernu Marina Cattaruzza pa z zagonetnim izrazom. Zelo poveden o zadnji ustvarjalni sezoni očaka tržaške kulture in politike Manlia Cecovinija je odsev padriškega domačega gozdiča na monitorju računalnika. Ali pa dinamični portret slikarja Paola Cervija Kervischerja, avtorja beležke akvarelnih portretov pesnikov po italijanskem polotoku "Taccuino di viaggio 1988-2002" tržaške založbe Il Ramo d'oro (tudi zelo lepo božično

darilo). Odkrili smo svež obraz mladinske ilustratorke Nicolette Costa ali pa znane časnikarke in mecenke Fulvie Costantinides, ki si je izbrala za motto k portretu: "C'è sempre tempo per imparare". Še mnogo bi jih lahko omenili: filmskega kritika Calista Cosulich, estotologa Gilla Dorflesa in režiserja Franca Giraldira, ki

živijo daleč od Trsta, narečnega pesnika Claudia Grisancicha, univerzitetnega predavatelja Elvia Guagninija, znanstvenico Margherito Hack ali nemškega avtorja Mrtvih s Krasa Veita Heinichen, ki zre v temno oblačno nebo nad "Costiero".

Galerijo slovenskih portretov odvarja Zora Koren Škerk, na svojem čudovitem umetniškem domovanju, ki si ga je postavila s soprogom Jožetom. Sledijo verzi "Čaja ob petih" in avtor Miroslav Košuta, v odrezanem kadru na Kettejevem Molu S. Carlo. Lidia Kozlovich v ironičnem objemu zlatih plastičnih pomaranč Krvave svatbe. Marko Kravos v okusno opremljenem brlogu, s pesmijo Hotel Astoria, Leningrad. V objektiv je bil ulovljen tudi "najbolj poznan in priljubljen fotoreporter našega mesta", Mario Magajna, eden izmed najboljših portretov (glej posnetek).

Se bi naštevati seveda (Macedonio, Magris, Pahor, Rebula, Pressburger, Sosič, Vecchiet, Vinci itd.), a ni tu prostora. Lepi črnobeli portreti Alice Zen iz knjige so tudi na ogled do 23. decembra v Občinski izpostavi javnih listin (Sala dell'Albo Pretorio,

Piazza Picciola), na malem trgu za Občino pod ložo levo, v edinstveni galeriji, ki je odprta vse dni od 10. do 13. in od 17. do 20. ure.

Zapisali smo, da je šlo za izjemen dogodek. Dragoceno publikacijo je namreč udeležila in izdala (s politično ceno) založba Mladika. Česar ni uspelo velikim uradnim mestnim založbam, je torej zmogla naša mala založba, ki se zadnja leta, ob uspehih na "notranjem" zamejskem in slovenskem trgu, pogumno in suvereno odpira tudi italijanskemu prostoru. Kot smo ugotavljali z odgovornim Marijem Maverjem in Sergijem Pahorjem, se s to knjigo odpira važno novo poglavje, ki se ga morda sedaj še ne zavedamo. Vemo, da ima omenjena založba še druge zanimive projekte, usmerjene v isto smer odpiranja.

Prav na koncu bi pri tem omenili tih, plodno kakovosten in bistven doprinos književnice Ivanke Hergold, ki že vrsto let sodeluje s tržaško založbo in ki je gotovo navdahnila marsikakšen slovenski portret v tej idealni galeriji, a sama si ni našla mesta. Ravno tako bi omenili kakovosten podvig običajnega tiskarskega partnerja Mladike, dolinskega Grapharta, ki je pripomogel k tisku novega dragocenega člana tržaškega mozaika.

Davorin Devetak

Ko se dotakneš osebe

Tadej Svete - študent in bivši zapornik

Včasih imaš srečo, da združiš poklicne obveznosti z nečim več: s težnjo po večnem spoznavanju Osebe, ki je pred tabo in v tebi. Intervjuji lahko postanejo ravno tole. Tkanje neke niti, ki ti večkrat pomaga najti pot do tega spoznavanja.

Radio je poseben medij, ki želi biti protiutež anonimizaciji. Popolnoma si razpoznaven. S svojim glasom, s svojimi idejami, s svojimi vprašanji in odgovori. Medij, kateremu še ne kako uspeva kljubovati racionalizaciji časa in ravno zaradi tega posredovati neko popolnejšo sliko osebe, kot njegova Velika vizualna sestra.

In tako se radia poslužujem navsezadnje tudi zase; kje drugje imaš možnost, da skušaš z osebo, ki je pred tabo, podreti vse tiste družbene tabuje socializacije, ki smo jih vajeni, kje lahko bliskovito hitro prebiješ led, kje drugje si lah-

ko obenem angel varuh, ki intervjuvanca bodri, ter radovedni slušatelj njegovega življenja? Kje drugje se dva do tedaj neznanca zatopita v pogovor, ki lahko seže tudi zelo globoko, tudi v intimo človeka?

Radio mi je pred kratkim dal možnost spoznati kamenček tega človeškega kozmosa, ki ga nikakor nisem poznala in do katerega bi drugače zelo s težavo prišla. Tadej Svete je prišel iz zaporov pred dobrim mesecem. Predstavljam si ga moje starosti, mogoče mlajšega, saj je v tistih štirih letih v zaporu bil malo več kot najstnik. Premo-

ženjski delikt. Kakšen - ne vem in v to nisem želela drezati, ker bi pomenilo odkrivati rano, ki jo Tadej hoče pozdraviti, in to preko nekega novega spoznanja, do katerega se je dokopal za rešetkami. Spoznala sem ga v par vrsticah v tisku, kjer je bilo zapisano, da je prejel nagrado Andragoškega centra Slovenije za izjemne študijske dosežke. V njegovem primeru so bili ti izjemni študijski dosežki pogum in moč na voljo, da je po več zavoženih letih vzel knjigo v roke, maturiral in se nazadnje še vpisal na Fakulteto za matematiko in fiziko.

"Na prestajanju kazni imaš dve možnosti: ali zgolj preživiš čas, ki ti je v zaporu odmerjen, ga prevegetiraš, ali pa skušaš iz vsega skupaj kaj potegniti. Celotno življenje sem se spraševal, zakaj jaz, zakaj je življenje tako kruto z mano, potem pa sem prišel do spoznanja, da lahko iz vsake preizkušnje potegnem nekaj pozitivnega. Lahko je to najbolj

negativna stvar v življenju, ampak, če jo predelaš, če se ji zoperstaviš, potegneš iz tega nekaj koristnega. To se je meni zgodilo. Odločil sem se, da bom dokončal šolo. Nisem boljši, pametnejši ali karkoli drugega. Mogoče sem imel srečo ali neko občutljivost v sebi, da je sporočilo socialne delavke v zaporu nalepilo na moja pozorna ušesa. Za nekatere stvari si sam premalo, predvsem za take, ki ti postavijo življenje čisto na drugi tir. Socialna delavka mi je odprla videnje, da življenje ni črno/belo, ampak večplastno, v njem je cel kup nians, v katerih se moraš najti".

"Študij mi je pomagal zazreti se vase in uvideti, da človek potrebuje neke cilje, v nekaj moraš verjeti, neko pot si moraš začrtati. Uvidel sem pomen postavljanja neke življenjske osnove, ki je prej nisem obvladal, vem, da jo večina zapornikov tudi ne. Ali mislite, da so manj pametni? Nikakor.

Le, da ne vedo, kako bi si začrtali lastno pot, kako bi si zastavili neke cilje in predvsem, kako bi delali za dosego teh ciljev. Mogoče so izredno inteligentni, a primanjkuje jim čustvena inteligenca in potem človek zaide".

In, ko ti študent - odličen študent - bivši zapornik pove, kako obstajajo kletke tudi izven zaporov, kako ti lahko pomanjkanje ciljev in smisla v življenju razje dušo in karkoli pozitivnega v tebi, potem doženeš, da smo vsi tolikokrat zateženi z vsem mogočim, predsodki, pričakovanji, začrtanimi potmi, ki ne dovoljujejo krivulj in ne oseb, ki se na teh poteh začasno izgubijo, kot Tadej.

"Brezizhodnost ni vezana le na zapor. So ljudje, ki niso v zaporu, vendar so drugače zaprti, v glavi, kar je še hujše. Večina takih ljudi je nezadovoljnih in tak sem bil tudi sam".

Vida Valenčič

Misli ob bratrančevi smrti Srečali se bomo ob naslednjem pogrebu

Med vojno in takoj po njej nas je bila polna hiša: stara in še prastara mati, starši, otroci, bratanci in še teta ali stric in toliko kruha, da sem ga komaj nosil v doma pleteni torbi; bilo ga je točno 2,25 kg ti-stega najcenejšega, ki je veljal (ali ne) celih 88 lir za kg. Bratanci so odšli, ostal sem brez sovrstnika, s katerim sva se, vsaj v postelji, skušala, kdo bo močnejši. Takrat so odmanj-kali tudi "gospodje", ki so prihajali na obisk k starejšemu bratrancu z velikim ameriškim avtomobilom, pa še prijatelji najstarejšega, ki so se že skušali s kemičnimi večerinami in prodajali ženskam doma izdelane parfume seveda za skromno plačilo, ki pa je zadoščalo takratnim univerzitetnim študentom za najnujnejše mladostne potrebe.

Leta so minevala, konec je bilo Svobodnega tržaškega ozemlja, po enoletnem ne preveč obetavnem šolanju v Gorici, kjer se je v začetku prejšnjega stoletja z uspehom šolal tudi očetov brat, sem se vrnil na Kras, kamor me je vleklo domotožje, in nadaljeval, nekoliko uspešneje, svoje šolanje. Na bratrance, zlasti na mlajšega, mojega vrstnika, je ostal spomin, saj je moj vsakdan potekal dogajal v družbi sošolcev, prijateljev, s katerimi sem se vsakodnevno srečeval in končno imel skupna zanimanja, on pa je živel daleč v velenosti.

Življenje je sledilo začrtani poti nas vseh, dorasel sem in si ustvaril družino, kot se je to zgodilo s skoro vsemi bratanci in sestricami, saj nas je bilo (in nas je še) kar lepo število raztepenih po bližnjih in niti ne tako daleh krajih. Kar čez noč

sem se zavedel, da so leta kar hitro (prehitro) minila in da nas je večina že nonotov in non, čeprav se ob vedno redkejših srečanjih počutimo in se vedemo, kot da bi nas leta ne težila. Zgodi pa se, da te sestrčna povabi na kosilo ob okrogli obletnici, in se zgodiš, ko ji napišeš voščila ob taki obletnici in se pogledaš v ogledalo ter vidiš, da si na isti poti t.j. na poti staranja oz. kot se danes pravi, da si že prišel v zrelo leta.

Naenkrat, zjutraj, ko odpreš časopis, vidiš, da isti dan pokopljejo enega od bratrancev, ki niti ni najstarejši, je pa prvi tvoje generacije in na pogrebu se končno po dolgih letih srečaš s tistimi, ki jih leta nisi več videl, točneje od zadnjega tetinega pogreba, in začutiš, da si, poleg običajnih fraz, nimaš kaj povedati. Življenje je vsakega izmed nas peljalo na drugi konec in vsako živi v krogu družine, prijateljev, s katerimi se vsakodnevno srečuje. Ostali, čeprav nas je še toliko, ostajajo res bratanci oz. sestricne, ki se jih ali ne spomniš ob izrednih priložnostih. Žalostno je, da poleg sorodstvenih vezi gredo v pozabo tudi tiste iskrene prijateljske vezi, ki so vzkile v otroških letih, ko smo med v vojno in takoj po njej pojedli 2,25 kg kruha in nas je bila polna hiša, čeprav ni bilo v njej toliko prostora, saj smo tudi po dva spali v isti postelji eden z nogami gor, drugi dol. Danes gre vsak svojo pot in neprepričljivo pravi, da se moramo še srečati.

Gotovo pa se bomo ob naslednjem pogrebu!

Kdo bo tedaj na vrsti?

Sic transeat.

NK

S Klubom prijateljstva pri Gospe Sveti in pri sv. Hemi Krški

Po sledih naših prednikov (5)

Odgovorili so mu, da dobi obe živali, šestdeset beličev, vojvodovo kmečko obleko in njegova hiša bo prosta dajatev. Kosez je vojvodo lahko udaril po licu in mu prepustil knežji kamen. Knez je tako od kmeta sprejel oblast v deželi. Z mečem je zamahnil na vse štiri strani neba in prisegel, da bo vsem pravičen sodnik. Nato je še spil nekaj studenčnice iz kmečkega klobuka v opomin, naj bodo vsi zadovoljni s tem, kar daje domača zemlja. Do tu je bil ves obred v slovenščini. Potem je šel vojvoda v Marijino cerkev na Gosposvetskem polju, kjer ga je krški škof med slovesno mašo blagoslovil. Vojvoda je slekel kmečko obleko. Po slavnostnem kosilu se je podal na vojvodski stol sredi polja ter tam sprejemal deželno plemstvo, razsojeval ter delil fevde.

Torej: slovenski knezi so sedali na knežji kamen na Krnskem gradu, ne pa na vojvodski stol na Gosposvetskem polju. Saj niso bili fevdalci, ampak demokratično izvoljeni. Tuji vojvode so pa sedali na oba.

Obred umeščanja ni bil nekaj značilnega samo za Karantanijo, ampak je bil znan tudi pri drugih Slovanih. Obstaja npr. opis skoraj enakega obreda pri Čehih v 11. stoletju.

Toda za ostalo srednjeveško Evropo je bil to "obred, ki nima para na svetu". Tako ga je imenoval v 16. stol. francoski zgodovinar Jean Bodin. Bodinov opis tega obreda je vzbudil celo zanimanje Thomasa Jeffersona, ki je v ameriški "deklaraciji o neodvisnosti" l. 1776 utemeljeval pravico ameriškega ljudstva, da se otrese despotske vlade angleškega kralja. Jefferson si je ta opis obreda v Bodinovi knjigi še posebno zaznamoval.

Ko so se naši predniki naselili v domovini pod Triglavom, so še častili svoje bogove in božanstva. V prejšnjem opisu obreda ustoličevanja karantanskih knezov oz. vojvod pa je že govor o krščanski veri. Kdaj so se Slovenci pokristjanili?

/ dalje
Nada Martelanc

V petek, 5. decembra / Otvoritev

Končno ima Sklad Mitja Čuk svoj sedež

Stavbo je blagoslovil škof Evgen Ravignani; pri Skladu sedaj pričakujejo novo polivalentno središče na Repentabrski cesti vedno na Opčinah

Odgovorni pri Skladu Mitja Čuk so si v petek, 5. decembra, končno oddahnili, saj lahko danes razpolagajo s svojim sedežem, ki se nahaja v neposrednem središču Opčin, prav nasproti cerkve na Proseški ulici. Gre za enonadstropno strukturo, ki jo bo Sklad rabil kot upravno središče; poleg tega bo vanjo vkrakala tudi revija Škrat, ki pravega sedeža uredništva doslej ni imela. Spodnjo polifunkcionalno dvorano bodo namenili tudi umetnostnim razstavam, v podstrešju pa bo nastala knjižnica s pedagoškimi in metodološkimi teksti; v stavbi bo delovala tudi posvetovalnica. Poslopije je Sklad odkupil že pred petnajstimi leti, vendar je ta moral čakati do leta 1999, da so pričeli obnovitvena dela. Predsednica Sklada Stanka Čuk je v svojem govoru odkritostno izjavila, da si tako ona kot kolegi niso pričakovali, da se bo zadeva vila skozi vsa ta leta. Kljub vsemu pa je izrazil zadovoljstvo, da je do petkovne slavnostne otvoritve prišlo. Predsednica Sklada ni pozabila na vse, ki so njeni organiza-

FOTO KROMA

ciji v tem projektu stali ob strani. Zahvalila se je arhitektu Marku Ferlugi, ki je izdelal obnovitveni načrt, krovna organizacija SSO in SKGZ, slovenskim politikom, ki so udeleženi v krajevnih ustanovah, Generalnemu konzulatu Republike Slovenije, Zadrugi kraški banki, obrtnikom, ki so sodelovali pri restavracijskih delih, in tudi sosedom, ki so "marsikaj" v teh letih pretrpeli.

Sklad se ukvarja s številnimi dejavnostmi, kar zahteva veliko več prostorov, kot jih Sklad ima danes na razpolago (navkljub novemu sedežu). Prav zato, je dodala prof. Stan-

ka Čuk, z veliko vneto pričakujejo izgradnjo novega polivalentnega središča na Repentabrski cesti vedno na Opčinah, ki bo nastal s podporo Kraške gorske skupnosti.

Za izgradnjo Openskega sedeža Sklada pa je prispevala tudi dežela. Prav deželnega svetovaleca iz vrst Marjetice Mirka Spazzapana (prisotna je bila tudi svetovalka Tamara Blažina) smo vprašali za mnenje ob tako pomembnem dnevu. "Vsaka nova otvoritev je lep trenutek za celotno slovensko manjšino", je dejal Spazzapan. "Sklad s svojimi odgovornimi dokazuje vso delavnost in

podjetništvo naših ljudi. Moja misel gre danes predvsem tistim otrokom in odraslim, ki bodo te strukture potrebovali zaradi svojega zdravstvenega stanja: skupnost, ki se zbira okoli Sklada Mitja Čuk je ponovno dokazala svojo vitalnost. Iskreno jim čestitam za tako pomemben dosežek."

Škof Evgen Ravignani, ki je poslopije blagoslovil, je tudi izrazil svojo globoko misel. "Danes je nastala nova stvarnost, ki nudi pomoč šibkejšim.

To je znak duševne plemenitosti tistih, ki se že vrsto let ukvarjajo v okviru Sklada z osebami, ki potrebujejo pomoč. Širokodušnost pomeni namreč prav paziti na potrebe otrok, oseb s posebnimi potrebami, revnih in tistih, ki rabijo ljubezen in nego. Danes prisostvujemo delu, ki nastaja iz srca". To delo traja že od vsega začetka delovanja Sklada, to je celih petindvajset let. Ko je v petek tajnica Sklada Jelka Cvelbar prerezala rdeč trak, so vsi razumeli, da se takemu delovanju obeta trdnjša bodočnost.

Igor Gregori

Za najmlajše / Nova pobuda Radijskega odra

Palček pripovedovalček in njegovi prijatelji

Otroški projekt je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije

Peterlinova dvorana je imela v soboto, 29. novembra, posebne goste in še bolj nenavadnega gostitelja. Deklice in dečki, stari od treh do sedmih let, so obiskali palčka Pripovedovalčka, ki je zanje pripravil niz mesečnih bralnih uric. Sobotno je bilo prvo, do aprila pa se bo v prostorih v ulici Donizetti 3 zvrstilo še pet srečanj, v katerih se bodo prepletali pravljčni in ustvarjalni trenutki. Za pomoč pri realizaciji je Pripovedovalček povabil k sodelovanju Radijski oder in Študijski center Melanie Klein. Palčkov projekt pa je podprlo tudi Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Pripovedovalček je namreč mlad, golobrad palček, ki se spominja, kako je še čisto majhen užival pri poslušanju fantazijskih zgodb in koliko novega je odkril v vsaki pravljici. Svojo takratno izkušnjo je želel posredovati tudi današnjim otrokom, da bi s pravljčnim svetom vzljubili še lepo slovenščino. Na prvem srečanju so malčki prisluhnili

nežni zgodbi o Plášču za Barbaro, ki jo je napisal Vitomil Zupan. Glasove lila plášča, kodraste psičke Bele, mucka Florija, Matička in Barbare so

nost in ubralo pot, s katero želi širiti večjo občutljivost za čistost jezika. Za odrasle in osnovnošolce oziroma srednješolce potekajo že tradi-

idealna oblika priučevanja lepe slovenščine. Poslušanje oziroma sprejemanje informacij skozi slušni kanal tudi pomembno vpliva na razvoj domišljije, poleg tega umirja in na nevsiljiv način postopno utrjuje zbranost ter miselno koncentracijo.

Prihodnje srečanje s palčkom Pripovedovalčkom in njegovimi prijatelji bo že v soboto, 13. t.m. Ker je program prirejen za omejeno število poslušalcev, bosta na isti dan potekali dve pravljčni urici: prva se bo začela ob 15.30 in bo trajala do 16.30, druga pa bo na vrsti pol ure kasneje, t.j. ob 17. uri, in se bo zaključila ob 18. Otroci bodo ta čas preživel v prijetni družbi, medtem ko se bodo starši lahko mudili po predprazničnih opravilih. Tudi za decembrsko urico je potrebna predhodna prijava na sedežu Slovenske prosvete (040-370846). Tajništvo sprejema vpisovanje v dnevi pred 13. decembrom, in sicer med 9. in 17. uro.

AL

FOTO KROMA

zaigrali prav člani Radijskega odra. Urica pa se je nadaljevala s petjem in izdelavo simpatičnih lutk v podobi palčkov in palčic, ki so si jih zamislile animatorke Študijskega centra Melanie Klein in so jih otroci odnesli domov v spomin na Pripovedovalčka.

V zadnjih sezonah je delovanje Radijskega odra preraslo prvotno radijsko dejav-

cionalni Tečaj lepe govorice. S pobudo Palček Pripovedovalček in njegovi prijatelji pa so organizatorji sklenili približati kultivirano slovenščino tudi najmlajšim. V tako zgodnjem otrostvu je besedni zaklad še zelo odvisen od tega, kar otrokom ponuja okolje, oziroma od tega, kar slišijo. Zato je branje preprostih prigradov v knjižnem jeziku

Predstavitev Jadranskega koledarja za leto 2004

Koledar za primerno mesto na knjižni polici

V Tržaški knjigarni so v petek, 5. decembra, predstavili Jadranski koledar za leto 2004. Nad tristo strani obsežno publikacijo, ki predstavlja okrog 40 prispevkov, je tudi letos izdalo Založništvo tržaškega tiska. Platnica nosi fotografijo Marija Magajne, koledar pa odlikujeta lepa grafična podoba in velika preglednost.

Predstavitev Jadranskega koledarja je praznik za knjigarno in za vse, ki živijo s kulturnim utripom našega teritorija, je v uvodnem pozdravu dejal gostitelj Vinko Ozbič in dodal, da si publikacija zasluži veliko pozornosti. Spremlja in beleži naš utrip že ves povojni čas, tako da si prav gotovo ne zasluži zaprašenih podstrešij. Jadranski koledar je knjiga, ki sodi na domačo knjižno polico, kjer je vedno dosegljiva.

Za založbo je spregovoril Ace Mermolja in predstavil tudi ostale publikacije, ki so letos izšle pri Založništvu. Omenil je katalog o Magajnovi fotografski razstavi in

dvojezični pesniški zbirki Marija Čuka in Aceta Mermolja. Vse najnovejšje knjige ZTT-ja so žele veliko uspeha in zanimanja na nedavnem knjižnem sejmu v Ljubljani bodisi po vsebini bodisi po prikupni grafični podobi. Tam smo zamejci letos marsikaj pokazali, je poudaril Mermolja, saj so na knjižnem sejmu bile uspešno predstavljene vse zamejske založbe. Po Mermoljevem mnenju spadajo naše založbe v srednje-visoki kakovostni razred.

Vsebinsko plat Jadranskega koledarja je predstavila urednica Damjana Ota. Potem ko so mi predlagali, da bi uredila Koledar, sem si vzela nekaj dni za premislek in nato začela z delom, ki ga ni bilo malo, je razgibano pripovedovala Ota. Začelo se je stikanje za avtorji, temami, intervjujanci, fotografskim materialom in vsem, kar oblikuje tako obširno delo. In tako je nastajal izdelek, pri katerem je dalo svojo ustvarjalno pomoč nad 60 ljudi. Pri ured-

niškem delu sem izhajala iz misli, je podčrtala Ota, da mora koledar biti na vsaki polici in ne le za tekoče leto, a tudi za naprej. "Pri delu je bilo sicer nekaj robidovja, ki pa smo ga takoj odstrigli, tako da je bila uredniška pot zanimiva, pestra in polna zadoščenj." Koledar je zelo bogat z vsebinami. Po tradicionalni poti sega v dogajanje naše narodne skupnosti, govor je o kulturi, športu, politiki, gospodarstvu..., tako da je slika o našem prostoru dovolj izčrpna. Pogled pa je uprt predvsem v prihodnost. Z različnih zornih kotov je npr. osvetljen vstop Slovenije v Evropsko unijo, ki bo močno zaznamoval ves naš prostor. Koledar pa se ne izogiba niti pozornosti do preprostejših tem, kot so npr. vrtnarstvo, tehnika fotografiranja, vpliv vremena na človeka. "Jadranski koledar je knjiga, po kateri lahko seže vsak v različnih trenutkih svojega življenja", je zaključila urednica Damjana Ota.

MR

OBVESTILA

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca v Trstu s Klubom prijateljsva vabi v četrtek, 18. decembra, vse k duhovni pripravi na Božič, ki bo pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Docie 34. Ob 16. uri bo maša za dolgoletno sodelavko Marijo Bizjak, nato pa razgovor ob čaju.

DAROV

VSPOMIN na mamo Angelo Gropajc darujeta sinova Marcel in Danilo 50,00 € za cerkev na Pesku.

VSPOMIN na pokojno Angelo Grahonjo daruje družina Racman 10,00 € za cerkev na Pesku.

VSPOMIN na pokojno Angelo Grahonjo daruje Guido Granduc 10,00 € za cerkev na Pesku.

ZAMISIJONARJA Ernesta Saksida in njegovo mesto mladih Cidade Dom Bosco v Braziliji: ob smrti Lidine mame gospe Mare Kalin Debelli darujejo družine Buzečan, Germani, Godnik, Klinc, Pahor in Valencič 120,00 €; v spomin na ljubljeno teto Albino Palčič daruje družina Germani 100,00 €; v spomin na plemenito gospo Albino Palčič daruje družina Buzečan 50,00 €.

ZAMISIJONARJA Alojza Letonjo, ki deluje v Ruski Federaciji, daruje N.N. iz Mačkolj 10,00 €.

ZAMISIJONARJO s. Mirjam Praprotnik, ki deluje v Albaniji, daruje N.N. iz Mačkolj 10,00 €.

OB PRODAJI znamk daruje Franc Saksida 150,00 € za zdravila gobavcem patrom kamiljancem v Burkina Faso.

ZAMISIJONARJA Ernesta Saksida daruje N.N. 60,00 €.

ČESTITKE

Rojstvo hčerke Vere je osrečilo Kristino in Adama Selj ter številne sorodnike. Z njimi se veselimo, Veri pa želimo, da bi jo Božja roka vamo spremljala skozi življenje. Rojanski cerkveni pevski zbor.

ZAHVALA

Dragi prijatelji misijonov! Iskreno se Vam zahvaljujem za poslano znamke in odrabljene telefonske kartice, ki sem jih prejel med letom. Z vašo zavestnostjo in pomočjo, se akcija nadaljuje. Moj naslov: Saksida Franc, ul. Biasoletto 125 Trst. Prejmite prav prisrčna voščila za blagoslovljene božične praznike in srečno ter uspešno novo leto 2004.

Kulturni dom v Trstu

Miklavž v Slovenskem stalnem gledališču

Pokrovitelja manifestacije sta bila Čokoladnica Ota in Podjetje Parovel

Tudi letos sv. Miklavž ni razočaral številnih otrok, ki so med letom potrpežljivo čakali na njegov decembrski obisk. Svetnik je malčke obiskal po šolah, društvih in domovih. Letos pa je Miklavž prvič stopil v neposredni stik s Slovenskim stalnim gledališčem, da bi otrokom poda-

ril čokoladno darilce. In to prav v prijetnem popoldnevu, saj so si pred njegovim obiskom mali gledalci v spremstvu staršev lahko ogledali otroško predstavo *Ptička smejalca*, ki je sad produkcije SSG. Vigri, ki jo je režiral Vladimir Jurc, so nastopili Gregor Geč, Aleš Kolar, Vesna

žabje pesmice. Vse po dvorani je zvenelo "ca, ca, ca...". Končno je Košuta povabil svojega prijatelja Miklavža, ki se je s svojim spremstvom - angelčkom in hudičkom - postavil na sredino odra in po imenu poklical vse male gledalce, ki so polnili dvorano. Pred njim so se zvrstili Elize,

Maše, Bori, Jani, Laure, Lare, Nikolette, Sare in drugi, ki so se seboj odnesli vsak po enega čokoladnega Miklavža. Igralci pa so v dar dobili steklenico okusnega oljčnega olja.

Pokrovitelja miklavževanja sta bila Čokoladnica Ota in Podjetje Parovel, ki proizvajata vino in oljčno olje.

Božična revija zbora Gallus

Zbor Jacobus Gallus vabi na 12. Zborovsko božično revijo, ki bo v nedeljo, 14. decembra, ob 16. uri v stolnici v Miljah. Nastopila bosta še mešani zbor Haliaetum iz Izole in moški zbor Montecimon iz kraja Miane pri Trevisu. Soorganizatorja koncerta, ki sodi med pobude Nativitas deželne zborovskega združenja USCI, sta Zveza slovenskih kulturnih društev in Društvo Slovencev Miljske občine.

DSI/Peterlinova dvorana Slovenska kronika 19. in 20. stoletja

Ali je mogoče prikazati nacionalno zgodovino na sodoben, uporaben, prijeten in hkrati strokoven način? Na to vprašanje so pritrdilno odgovorili gostje Društva slovenskih izobražencev. Direktor založbe Nova revija Tomaž Zalaznik in uredniki zbirke Slovenska kronika 19. in 20. stoletja dr. Marjan Drnovšek, dr. Stane Granda in dr. Milček Komelj so na ponedeljkovem srečanju, 1. t.m., predstavili vodilne smerice in končni, gigantski plod desetletnega kolegialnega dela, s katerim so želeli širši javnosti približati zgodovino slovenskega naroda.

Kroniko sestavlja za zdaj pet obsežnih knjig. Skupina 500 sodelavcev se je najprej posvetila času, ki nam je najbližji, torej prvi in drugi polovici 20. stoletja. Prvi sta namreč izšli publikaciji za obdobje 1900-1941 in 1941-1995. Med pripravljanjem le-teh se je porodila zamisel, da bi segli še v 19. stoletje. Tako so izšle tri knjige za obdobja 1800-1860, 1860-1883 in 1883-1900. Stekli pa so že pogovori, da bi čimprej razširili zbirko s publikacijami za 18. stoletje.

Kronika noče biti enciklopedija ali leksikon, temveč mozaik, ki ima kot bistveno vsebinsko komponento kronološko sledo zgodbe, postavljenih v prostor in čas, s katerimi je najlažje predstaviti svet, ki se zdi dana-

šnjemu človeku zelo oddaljen. Plemenito slikovno in fotografsko gradivo, ki dopolnjuje tiskano besedo, kot nepogrešljiv zgodovinski element dodatno bogati celoten opus.

Vodila, ki so se jih pri načrtovanju in konkretni izpeljavi dela držali uredniki in njihovi sodelavci, so v bistvu štiri: kakovost prispevkov, pluralizem in multidisciplinarnost, predstavitev zgodovine širšega slovenskega prostora ter ne nazadnje uporabnost publikacij.

Da ne bi bila zgodovina obremenjena s političnega ali strokovnega vidika, so k sodelovanju povabili ne samo zgodovinarje, temveč tudi strokovnjake drugih področij. Tako najdemo podatke o razvoju zdravstva na Slovenskem, o glasbenih, literarnih in likovnih slovenskih mojstrih, o gospodarstvu in zgodovini slovenske cerkve. Ker so uredniki vseskozi pazili na to, da bi se izognili kranjsko centrističnemu pogledu in predvsem mladim rodovom predstavili slovenski prostor, ki je bil in je dejansko še zmeraj veliko večji od državnega, so posebno mesto posvetili zamejstvu ter slovenskemu izseljenstvu. Zbirka pa ne kaže samo svetlih, temveč tudi temne strani preteklosti in polpreteklosti zgodovine. Svoj prostor so na njenih straneh našli tudi dolgo zamolčani dogodki.

AL

Književnost

Nastal bo tržaški Pen klub

V petek, 5. decembra, je v prostorih kavarne San Marco v Trstu potekala tiskovna konferenca, na kateri so predstavili genezo tržaške sekcije mednarodnega Pen kluba, to je široko združenje, ki preko meja nudi možnost pesnikom, založnikom, pisateljem, novinarjem, prevajalcem, zgodovinarjem in drugim osebnostim, ki so vezane na svet lepote, da skupno razglablajo o najrazličnejših temah, ki so vezane na odnos med umetniki in družbo med politično oblastjo in svobodnim izražanjem. Tržaški Pen se je rodil na drugačnih temeljih kot

ostali številni tovrstni klubi po svetu, saj razlika je predvsem v tem, da so ostali Pen klubi nastali kot izraz določenega jezikovnega in državnega čutenja, medtem ko bo tržaška sekcija odražala globoko kulturno raznolikost, ki je bila vedno značilna tako za naše mesto kot tudi za širše področje dežele Furlanije-Juljske krajine. Tržaškemu Penu bodo tako pristopili italijanski, slovenski, furlanski in drugi pisatelji ter pesniki. Pobudniki te iniciative bodo v kratkem tržaškemu Pen klubu zagotovili tudi institucionalno podlago.

IG

Razstava / Peterlinova dvorana

Opus Borisa Zuliana

V Peterlinovi dvorani bo vse do 1. januarja 2004 na ogled razstava tržaškega slikarja Borisa Zuliana.

Umetnik se je rodil v Ricmanjih pri Trstu leta 1944. Njegova študijska pot se je začela na umetnostnem inštitutu Nordio v Trstu in se zaključila na ljubljanski univerzi.

V dogletoletni karieri se je slikar preizkusil tudi v grafiki in restauratorstvu; poučeval je obenem umetnost na naših šolah. Zulian, ki živi in deluje v Trstu, je opravil petintrideset samostojnih in triinšestdeset kolektivnih razstav.

Zulianove na videz z ekspresijo nabite abstraktne po-

dobe so avtorsko opredmetena videnja, doživljanja in čutenja konkretnega v upodabljanju, piše Nives Marvin o avtorju. Vehementni nanosi živih barv ustvarijo dinamično igro barvnih silnic ter zgradijo novo likovno pripoved, popolnoma neobremenjeno s fizičnim obličjem konkretnega motiva. Zulianovo ustvarjanje sicer izhaja iz realističnih figurativno-krajskih izkušenj, ki pa jih je skozi desetletja dokončno sintetiziral v najbolj subjektivno občuten slikarski nagovor.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

ORGELSKI KONCERT ANDREJA PEGANA

v cerkev v Bazovici,
v nedeljo, 14. decembra 2003, ob 16. uri.

Združenji Rizzati in Nuova Iniziativa Isontina

Posvet v spomin na Celsa Macorja

FOTO BUMBACA

Vsakoletni posvet, ki ga prireja združenji Sen. A. Rizzati in Nuova Iniziativa Isontina, je letos minil v znamenju furlanskega pesnika Celsa Macorja, kateremu so večer posvetili.

Veliko ljudi se je v torek, 2. t.m., zbralo v avditoriju Fogar v Gorici in prisluhnilo predsedniku Študijskega središča Rizzati inž. Nicu Fornasirju, ki je umestil posvet v sedanost Goriške in samega mesta, za katerega je povedal, da ima prihodnost samo v sodelovanju s sosedi, Slovenci seveda. Spomnil se je Macorja in predal besedo urednici revije Nuova Iniziativa Isontina Paoli Cosolo, ki je dejala, da so letošnji posvet posvetili vodi ter odnosu Celsa Macorja do vode.

Da pa posvet ne bi bil ceno ponavljanje starih in znanih stvari, je mladi strokovnjak Massimo Moretuzzo spregovoril o vodi kot o enem najvažnejših virov preživetja, o vodi kot največji dobrini človeštva,

za katero moramo vsi skrbeti.

Direktor deželnega sedeža RAI Roberto Collini, tudi sam Goričan, se je najprej spomnil preminulega Marka Waltritscha, nakar je predvajal prav za to priložnost narejeni video o odnosu Celsa Macorja do Soče in vode. Mimogrede: video je narejen tako, kot bi si želel pokojni furlanski pesnik, saj imajo italijanščina, furlanščina in slovenščina enakovredno vlogo.

Naš urednik Jurij Paljk pa je v svojem nevsakdanjem slavnostnem govoru pokazal, kako res je, da smo Goričani različnih narodov, rojeni na dveh straneh državne meje, a vsi Goričani, ki jih veže t.i. goriški duh, le-ta pa sloni na trdnih temeljih krščanskega Ogleja.

Predsednik združenja Rizzati Nicolò Fornasir je nato prisotnim razdelil trojezično knjižico s poezijami Celsa Macorja in Jurija Paljka in nosi naslov *Flun-Fiume-Reka*.

Celodnevni seminar Slovenske skupnosti v Števerjanu

Prevetritev, iztočnice za prihodnost

Slovenska skupnost je izostrila svoja stališča glede vloge in položaja, ki ju ima v sedanjem političnem trenutku. V dvorani Gostilne Koršič v Števerjanu je bil namreč v nedeljo, 7. decembra, celodnevni seminar, ki se ga je udeležilo šestdeset članov deželnega vodstva, pokrajinskih vodstev iz Trsta in Gorice, krajevnih sekcij ter izvoljenih predstavnikov in upraviteljev.

Zasedanje je vodil deželni predsednik SSK Drago Štoka, ki je predstavil glavni temi seminarja: odnos Slovenske skupnosti do Marjetice in politično umestitev SSK v novo politično stvarnost po zadnjih, uspešnih deželnih volitvah, ki se postavlja vprašanje, ali je "SSK stranka nekaterih ali stranka vseh Slovencev". Udeležence so pozdravili še deželni tajnik SSK Damijan Terpin, krajevni župan Hadrijan Corsi in pa deželni svetovalec SSK Mirko Spazzapan.

Gost prvega dela seminarja je bil podpredsednik deželne odbora, vodilni predstavnik Marjetice Gianfranco Moretton, ki je najprej poudaril, da je SSK kot manjšinska stranka tudi posebna stranka, zato predstavlja specifično obogatitev za Marjetico. Pozitivno je ocenil federalni odnos med strankama, ki se bo še utrdil na prvem deželnem kongresu Marjetice, ki bo konec tedna v Palmanovi.

Slovenski skupnosti je Moretton priznal visoko stopnjo zanesljivosti in politične resnosti, obenem pa je podčrtal, da

izhajata obe stranki iz različnih političnih izkustev, vendar ju druži skupno čutenje za ključna družbena vprašanja in vrednote, zlasti za spoštovanje človekovega dostojanstva. Posebej je omenil konkretne uspehe, ki sta jih stranki skupaj dosegli: SSK ponovno izvolitev v deželni svet, Marjetica pa širitev svojih obzorij in večje zanimanje za problematiko narodnih manjšin. Izrazil je pričakovanje, da bo to sodelovanje še naprej uspešno, sam pa zagotovil svojo vlogo zagovornika manjšinskih interesov v Illyjevem deželnem odboru.

Široka debata, ki se je razvila, potem ko je moral Moretton že drugam, in v kateri je dopoldne sodelovalo kar 21 razpravljalcev, je potrdila strateško izbiro SSK za sodelovanje z Marjetico ob jasni in nedvoumni skupni predpostavki avtonomije in samostojnosti stranke SSK. Federalni dogovor bo Slovenski skupnosti omogočil sodelovanje prek članov, ki jih bo sama imenovala

me in obrnila stran svoje zgodovine, tako da se nova Nabrezina ne bi smela več dogoditi. To naj bi potrdila pogajanja za obnovo občinskih svetov na Tržaškem.

SSK želi še naprej sodelovati v okviru Olike in Illyjevega Demokratičnega zaveznitva, vendar kot avtonomni subjekt in ne v okviru Marjetice. Marjetica to sprejema, ostale komponente pa morajo to vzeti dokončno na znanje. Znotraj te koalicije pa je treba premagati težnje nekaterih, ki bi radi neupravičeno vedno igrali vodilno vlogo.

Na popoldanskem delu seminarja je razpravo uvedel deželni svetovalec Mirko Spazzapan. Odločno se je zavzel za to, da bi SSK, ne glede na strankarske razlike, vedno nastopala kot zbirna stranka vseh Slovencev ter zastopala interese celotne slovenske manjšine. Njen ideal ostaja enotnost manjšine tudi na političnem področju.

Deželni tajnik Terpin je to izvajanje dopolnil z navedbo nekaterih konkretnih vprašanj, ki se pojavljajo v sedanjem trenutku, tako da se je nato obsežna razprava razširila na bližnje upravne in evropske volitve, uresničevanje zaščitnega zakona, čezmejno sodelovanje, odnose v manjšini, medije, notranjo organizacijo SSK. To pa bo tudi stvar odločanja na strankinih kongresih po sekcijah, pokrajinah in v deželnem merilu, ki se bodo izvrstili v prvih mesecih prihodnjega leta.

Miklavževanje v Podgori in Štandrežu

V petek, 5. decembra, je tudi v Podgoro prišel sv. Miklavž, in sicer v župnijsko dvorano. Večer sta organizirala Prosvetno društvo Podgora in Rajonski svet. Predsednik Rajonskega sveta Walter Bandelli je pozdravil prisotne. Otroci so prebrali nekaj poezij, predstavila se je družina Pasqualini. Mati in otroka so zapeli, oče jih je spremljal s kitaro. Otroški zbor, ki ga vodi Katja Bandelli, je lepo in pogumno odpel tri pesmi. Sv. Miklavž je prišel v spremstvu dveh angelov in dveh nagajivih hudičev. Publika je nagovoril s pridigo, dolgo kot njegova bela brada. Hudiča sta mu ves čas hudo nagajala. Sledilo je obdavanje otrok in nekaterih odraslih. Prav vsi so pridno ubogali starega dedka, nihče se ga ni bal. Noben otrok ni odšel praznih rok in vsi so bili z darilom zadovoljni. Miklavž je obljubil, da se bo vrnil čez leto dni in da bo spet razveselil vaški naraščaj. (A)

Polna župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu je nestrno pričakala sv. Miklavža, ki se je isti dan pojavil na odru ob spremstvu angelov. Njegov prihod so pozdravili najprej pevci domačega otroškega zbora pod vodstvom Tiziane Zavadlav ter osnovnošolski otroci z recitacijami, ki jih je pripravila Majda Zavadlav.

Božično srečanje na Jeremitišču ter namestitev kipov in mozaikov na mejni prehod

Rumitarji bodo priredili v sodelovanju z dijaki licejev Gregorčič-Trubar v nedeljo, 14. t.m., popoldne božično srečanje na Jeremitišču. Delavnica ikeban in prodaja v dobrodelne namene. Ob 18. uri nastop dijaškega zbora, zabava itd.

Štandreški rajonski svet bo v sredo, 17. t.m., v jutranjih urah namestil kipe in mozaik na mejni prehod Štandrež-Vrtojba. Sodelovali bosta občinski upravi Gorica in Sempeter-Vrtojba, peli bodo otroci štandreške in vrtojbenske osnovne šole.

ZAHVALA

Ob izgubi drage

DIONIZIJE MUŽINA vd. BAJT

naj gre iskrena zahvala domačemu gospodu župniku Antonu Lazarju, cerkvenemu pevskeemu zboru, darovalcem cvetja, sveč in v dobrodelne namene ter vsem, ki so pokojno pospremili na zadnji poti.

Svojci

Nova knjiga prof. Karla Mučiča

Društvi Jadro in Tržič na obisku v Jamljah

FOTO BUMBACA

Slovenske mlekarice v Tržiču-Le lattaie slovene a Monfalcone je naslov pravkar izšle knjige znanega javnega delavca iz Laškega, predsednika društva Jadro prof. Karla Mučiča, ki je svoje delo prvič predstavil javnosti na obisku društev Tržič in Jadro pri društvu Kremenjak v Jamljah. Dogodek je bil 29. novembra, pomenil pa je tudi prvo javno predstavitev lepo oblikovane knjige, ki jo je natisnila tiskarna Grafiche Vissi v Trstu, za katero je odgovoren Oskar Beccia.

Lahko rečemo, da je bila to nekakšna "predpremierna knjiga", ki jo bosta društvo Jadro in avtor sam predstavila širši javnosti 19. t.m. na Vrhu, o čemer bomo seveda še poročali, kot bomo tudi podrobneje knjigo samo predstavili.

Srečanje med društvom v Jamljah je bilo povod za poglabljanje stikov med Slovenci na skrajnem robu slovenstva, o čemer je spregovoril predsednik društva Marko Kojanec. Za lepo vzdušje so poskrbeli otroški glasovi pevskega zbora šole iz Romjana, prvič pa je nastopil tudi zbor staršev šoloobveznih otrok Starši ensemble, ki ga vodi Silvia Pierotti.

Kot rečeno, je inž. Mučič povedal nekaj več o svoji knjigi, v kateri je postavil spomenik kraškim ženam, medtem ko je predsednica društva Tržič Bernardka Radetič prikazala videokaseto o delovanju društva, o katerem je povedala, da je živa vez med večinskimi narodom in narodno manjšino.

Povsod prisotni nas potrebujete...

... tudi v

Gorici

PODRUŽNICA V GORICI
DREVORED 20. SEPTEMBRA 138

NA VAŠO RAZPOLAGO Z VSEMI BANČNIMI STORITVAMI

- Posojila in krediti za fizične osebe in podjetja
- Posojila z zakonskimi olajšavami in prispevki
- Hranilne vloge
- Trgovanje z vrednostnimi papirji in delnicami
- Leasing operacije
- Poslovanje s tujino

NAGRADNA IGRA Z ŽREBANJEM

"Odpri Račun..." in zadeni!"
DO 31. 12.

Vsi, ki boste do 31. decembra 2003 v goriški podružnici odpri tekoči račun lahko sodelujete pri nagradni igri z bogatim končnim žrebanjem. Žrebanje bo 15. januarja 2004, skupni nagradni sklad pa znaša 7.376,40 evrov, vključno z ddv (člen št. 11, OPR 430/2001). Celotni pravilnik nagradne igre je na razpolago na podružnični banke v Gorici, drev. 20. Septembra 138.

BANCA DI CREDITO COOPERATIVO DI DOBERDÒ e SAVOGNA
ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB in SOVODNJE
DOBERDOB - SOVODNJE - RONKE - ŠTANDREŽ - GORICA
www.bccdos.it

SCGV Emil Komel / Peto srečanje z glasbo 2003-04

Žlahtna družčina zvokov

Koncert je ponudil sožitje dveh kultur, francoske in slovenske. Protagonisti umetniškega srečanja so bili violinist Tomaž Lorenz, pianistka A. Lenka Šček-Lorenz in harfistka Nicoletta Sanzin. V prvem delu sta se lepo dopolnjevali harfa in violina, spoznavali pa smo skladbe M. L. Tourniera, C. Saint-Saensa in slovenskega samohodca P. Ramovša. Če sta prva dva s poetično govorico še koreninila v času kompozicijskega reda in harmoničnosti, je Primož Ramovš s svojimi štirimi utrinki za violino in harfo "preskočil" svet stabilnih konstrukcij in se podal na negotovo pot raziskovanja, odkrivanja, eksperimentiranja... Ta pot je široka. Včasih nepregledna in marsikateri umetnik se na širnem prostoru danih možnosti popolnoma izgubi. Blizal se je skorajšnji zatoni dvajsetega stoletja in Ramovš je skladbo ustvaril po naročilu. Naročnik je bil nihče drug kot Tomaž Lorenz. Utrinki so zajeti v zveneči vrč, ki se ni čisto razbit in na trenutke celo drži vodo. Vrč je pravzaprav zlepljen iz nenavadnih zvokov in mode-

FOTO BUMBACA

liran v duhu historično-historične želje po odkrivanju novih kombinacij. Ne najbolj posrečeno, ugotavljamo, vsaj kar se tiče videza. Vse znešeno v to skladbo je bilo moč slišati že kje drugje, predvsem pa je njeno rojstvo (1985) nekoliko pozno. Človek ima občutek, da se je dete rodilo z večdesetletno zamudo. Toda je izziv. Za poslušalca niti ne več, za izvajalca pa prav gotovo. Odpira dilemo: so nekonistentno povezani utrinki

različnih zvočnih pojavov, ki jih ponujata violina in harfa, ŽE ali ŠE glasba. Vpogled v razvoj Evterpine umetnosti nam govori, da je bil postopek logičen. Najprej je bilo potrebno pospraviti z zgodovino, jo nekako "izničiti", nato pa razbiti vrč ponovno zlepliti v vegasto, nefunkcionalno, škripajočo... skulpturo, ki odzvanja nove čase. Vrč je postal avantgardno telo, ki zagotovo boljše odseva naš trenutek kot pa arhaična mu-

zika, ki vstaja iz kript. Glasbenika sta skladbo, vsaj takole na oko, saj je analitično nemogoče slediti poteku brez predhodnega študija partiture, izvedla sproščeno in v skladu s predpisanimi didaskalijami. Zagotovo. To se čuti.

Prav tako smo trud in veliko željo po odličnosti izvedbe začutili v skladbi Lojzeta Lebiča *Invisibila*, ki je nastala le štiri leta pred Ramovševim, odlikujejo pa jo večja preglednost, manj sunkovito iskateljstvo in večji občutek za stabilnost. In tokrat sta se lepo dopolnjevala violina in klavir.

Lebič je zapeljivec v drobnih rečeh. Minimalističen do take mere, da se že bliža glasbenemu idealu - tišini. Šest miniaturnih za violino in klavir nam oznanja šest naglavnih človekovih obsesij. Defile je sledeč: Skrivnost, Strah, Ljubezen, Spomin, Duša, Smrt. Prelepo! Tudi izvedbeno. Toda poslušalce je res "pomiril" šele C. Franck (*Sonata za violino in klavir v A-duru*), ki je zvokom spet povrnil staro vrednost. Bile so harmonije, obilje lepih melodij, trdna struktura... skratka - zlati vrč poln biserov.

Jože Štucin

Zadnje letošnje predavanje Forumu Goriška mednarodna stičišča

S predavanjem na to zanimivo zgodovinsko temo je Študijsko raziskovalni forum za kulturo zaokrožil jesenski niz predavanj, ki jih je priredil ob skorajšnji združitvi obeh Goric. Predavatelj dr. Branko Marušič je 1. t.m. z njemu lastno natančnostjo govoril o zgodovinskem razvoju Goriške in njenih meja skozi stoletja. Za svoje razglabljanje se je navezal na simpozij, ki je potekal pred tremi tedni na to temo.

Če katera beseda simbolizira Gorico, je to beseda meja. Od antike do danes je bila Goriška stičišče več narodov in ob rekah Soče in Idrije so se odvijale vojne. Meje so se pojavljale in izginjale. Vmes je od časa do časa bil kak poskus mirnega sožitja. Predavatelj je obravnaval zgodovinske premike na tem ozemlju in omenil razna pomembna dogajanja, kot so bili Listina Otona III., beneška prevlada in cesarjevanje Marije Terezije, program Zedinjene Slovenije, tabor v Šempasu in zborovanje na Okroglici. Posebej se je zaustavil pri dobi, ko je prišlo do vrhunca nesporazumov l. 1914, pri porajajočem iredentizmu in drugi svetovni vojni, ko je bila Gorica dvakrat razmejena. Prikazal je, kaj vse je Gorica pomenila za ljudi v zaledju, ki so po germanskem vzoru demografsko napajali mesto in vplivali na njegov razvoj, in kako so bili Slovenci v dobi iredentizma ponižani kot narod brez zgodovine, torej nizke kulture, in obravnavani kot tujci na lastni zemlji. Iredentisti so govorili o Slovencih v Gorici, ne pa o Slovencih iz Gorice. Samo bežen pregled slovenskih nadškofov do te dobe pove, da so bili skoraj vsi ra-

zen ene izjeme ali Slovenci ali slovenskega rodu.

Kaj pa se lahko za prihodnje naučimo iz zgodovine? Napovedovanje prihodnosti je težka in odgovorna naloga, je poudaril dr. Marušič, četudi se sklicujemo na zgodovinska dejstva. Na tem koščku zemlje gotovo ne bomo v prihodnje doživeli radikalnega povratka, nacionalna razmerja se ne bodo zrušila, tu je bila meja ostro postavljena. Ostaja poskus združevanja in sodelovanja. Toda ali bo prevladala enakopravnost izhodišč med gospodarskimi in drugimi dejavniki? Na matični strani je prišlo v zadnjem obdobju do razparceliranosti severne Primorske, ozemlje se je razdrobilo na majhne in še manjše občine. To ni optimalno izhodišče, ker ni notnega sogovornika. Ko bi bila matična goriška pokrajina večja, bi bila močnejša in bi imela v bodoči mednarodni stvarnosti večjo težo. Ta čas kliče k čuječnosti, da bi premagali lokalne patriotizme in napevosti med Gorico in Koprom, med Gorico in Trstom. Čutiti je sicer, da nastaja nova zavest in da bo novi čas odprl nove dimenzije. Upati je, da bo nastopila sila, ki bo presegla te ozke meje. Kljub temu predavatelj ni mogel skriti skepse, ki jo narekujejo nekatera dejstva: v Sloveniji vse bolj komunicirajo v angleščini, toni civilne družbe odmevajo v praznem prostoru, goriška identiteta ni več močna, kot je bila do prve svetovne vojne... Res težko je kar koli napovedovati. Kot je dejal predavatelj, Gorica je nerazumljiva v svoji razumnosti, razumna v svoji nerazumnosti.

Harjet Dornik

V Zavodu sv. Družine in Centru Bratuž Dobrohotni svetnik na obisku

FOTO DPD

Čeprav našim otrokom, hvala Bogu, vse leto ne primanjkuje dobrot, vseeno z velikim veseljem pričakujejo, da jih bo na domu, v vrtcih ali naših kulturnih domovih obiskal sv. Miklavž, ki se vsako leto s svojimi pomočniki spušča na zemljo in obdarja otroke; še odrasli so deležni njegovega obiska. Tako se je tudi letos spomnil na gospe, ki preživljajo zasluženi počitek v Zavodu sv. Družine pri Šolskih strah v Ul. Don Bosco v Gorici. Ker je imel te dni polne roke dela, je k njim prišel že 4. t.m. Našel jih je v obednici pri zajtrku. Ob prisotnosti sester se je približal vsaki, z njo kar lepo po domače, duhovito in ljubeznivo pokramljal in seveda vsako obdaril. Nekatere so mu celo zapele. Srečanje z Miklavžem jih je resnično osrečilo, saj so se o njem živahno pogovarjale še naslednje dni.

Lepo število malčkov, staršev in onotov je belobradega dobrotnika pričakalo 5. t.m. v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Pridni mladi igralci, Costanza Frandolič, Kim, Nina in Peter Grudina, Jasna Leban, Ivan Černic

in Gregor Černic, so mu v skupinski režiji (Sabina Grahek, Tamara Kosič, Fabjan Šiligoj) pripravili, v nekoliko skrajšani obliki, igrice *Nebeški računalnik*, ki jo je pred časom za svoje učence napisala učiteljica in priljubljena ljubiteljska igralka Majda Zavadlav. Prizorček so odigrali brez treme, razločno in odločno - čeprav so imeli le malo vaj na razpolago - ob lepi scenici in kostumski belini s srebrno svetlikajočimi se trakci in nežnimi, pozibavajočimi se oblaki. Za scensko in kostumsko podobo sta poskrbeli Paola Bertolini in Snežica Černic, vselej pozorna na najmanjši detajl. Luči je upravljal Niko Klanjšček. Prireditve je doseglja višek ob prihodu sv. Miklavža v rdečem plašču s škofovsko palico v rokah (Jan Leopoli se je v tej vlogi že prav dobro udomačil, zato ga nič ne spravi v zagato). Malčke je klical k sebi na oder in vsakega ogovoril. Nekateri so se mu kar pogumno približali in mu kaj povedali, drugi malce bolj v strahu, a vsi so srečni odhajali z darili.

IK

ZA POPLAVLJENCE V KANALSKI DOLINI

Zaključila se je nabiralna akcija pri Novem glasu za Kanalsko dolino. Skupno ste darovali 7.820,00 €. Polovico zbranih sredstev smo v dveh obrokih izročili predsedniku kulturnega središča Planika v Ukvah Rudiju Bartolothu, ostalo polovico pa župniku v Ukvah g. Mariu Gariupu. Najepša hvala vsem, ki ste velikodušno darovali.

OBVESTILA

"DRAGI VERNIKI! Prirčno vas vabim k evharističnemu bogoslužju v nedeljo, 14. decembra, ob 10.30 v dekanjsko cerkev v Štandrež pri Gorici. Sv. mašo bo vodil apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Santos Abril y Castello. Z njim bova somaševala tudi novoimenovani škof - apostolski nuncij v Rwandi msgr. G. Pecorari in jaz. Iz srca vas blagoslovim. Dino De Antoni, nadškof"

DUHOVNA OBNOVA za zakonce bo v nedeljo, 14. t.m., ob 14.30 v Močnikovem domu v Gorici. Vodil jo bo p. Janez Poljanšek. Za otroke bo poskrbljena animacija; dovolj je, da se prijavite pri Andreju ali Mauru (0481 536455).

DRUŠTVO SLOVENSKIH upo-

kojencev za Goriško obvešča člane in prijatelje, da bo letošnje silvestrovanje v nedeljo, 28. decembra, v Gaglianu blizu Čedad. Prijave na se-dežu ob sredah od 10. do 11. ure ali pri poverjenikih ali na tel. 0481 882024.

DAROVI

ZA CERKEV na Peči: druž. Čevdek, Peč 1/C, v spomin na sestrnico Nevenko 50,00; Ivo Florenin za cvetje 20,00; Marija Petijan Čevdek 20,00 €.

ZA CERKEV v Gabrijah: starši ob krstu Sare Klede 100,00 €.

ZA CERKEV v Rupi: druž. Devetak v spomin na Damijana ob 32. obletnici 50,00; Anica Ferlat 10,00 za cvetje in 20, za lačne po svetu; Sonja Pavlič 25,00 za cvetje in 30,00 € za misijon p. Kosa.

DRUŠTVO ARS in ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO v sodelovanju s **PASTORALNIM SREDIŠČEM SV. IVANA V GORICI** vabita na srečanje s **p. Markom Rupnikom** ob predstavitvi njegove monografije

BARVE SOJNOSTI

v soboto, 13. decembra 2003, ob 20.30 v domu Franca Močnika, Ul. S. Giovanni 9, Gorica

GORSKI OKOLIŠ TERSKIH IN NADIŠKIH DOLIN TER BRD v sodelovanju s **SKPD FRANČIŠEK B. SEDEJ IZ ŠTEVERJANA** prireja

BOŽIČNI KONCERT

v soboto, 13. decembra 2003, ob 20.30 v Sedejevem domu

Koncert oblikujejo **Moški pevski zbor Matajur** iz Klenja, **zbor Svet Lienart** iz Podutane, skupina **Beneške korenine** iz Srednjega in **Nediški puobi** iz Podbonesca.

Toplo Vabljeni!

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VGOJO EMIL KOMEL v sodelovanju s **KULTURNIM CENTROM LOJZE BRATUŽ** in z **ZDRUŽENJEM CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV**

BOŽIČ 2003

C. Saint-Saens **Božični oratorij** za soliste, zbor in orkester

Slovenske božične pesmi za zbor in orkester

Alessandra Schettino, *sopran*
Matejka Bukavec, *mezzosopran*
Patrizia Belloni, *alt*
Leone Ferri, *tenor*
Damjan Locatelli, *bariton*

MePZ Hrast Dobrdo, MePZ Lojze Bratuž, Orkester ArsAtelier
Hilarij Lavrenčič, *dirigent*

Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 20. decembra 2003 ob 20.30

Sprejem betlehemske luči v Gorici

V soboto, 20. decembra, bo sprejem betlehemske luči v Gorici. Ob 15. uri bodo skavtske organizacije AGESCI, MASCI, FSE, SZSO, ZSKSS pričakale betlehemske luči na Kostonjevi. Nato se bodo pomaknile na Travniki, kjer bosta somaševala goriški in koprski škof. Ob 18.30 pa bosta na trgu Transalpina program in družabnost. Vsi prijatelji, simpatizerji in stariši člani skavtske organizacije toplo vabljeni!

Posvet komisije DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu

Pomemben je slovenski jezik

Komisija DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu je v petek, 5. t.m., v prostorih DZ po poročanju Slovenske tiskovne agencije organizirala prednovoletni posvet z javno predstavitevjo mnenj v zvezi s spremembami in dopolnitvami resolucije o položaju slovenskih avtonomnih manjšin v sosednjih državah, ki jo je parlament sprejel leta 1996.

Na posvetu je večina udeležencev izpostavila pomen slovenskega jezika kot dejavnika prepoznavnosti znotraj EU, slišati pa je bilo tudi zamisel, da naj bi Slovenci v zamejstvu in po svetu dobili svojega predstavnika v DZ. Ob koncu je udeležence po-

sveta sprejel predsednik DZ Borut Pahor.

Eden izmed razlogov za posvet je tudi ta, da komisija pripravlja zakon o Slovincih, ki živijo izven meja Slovenije, kjer naj bi bilo tudi poglavje o Slovincih brez slovenske-

šič in napovedal, da naj bi bila nova resolucija, ki bi bila obnova obstoječe resolucije iz leta 1996, sprejeta spomlad prihodnje leto, omenjeni zakon pa naj bi "luč sveta zagledal v mesecu januarju".

Predsednik DZ Pahor je ob sprejemu dejal, da Slovenija v EU prihodnje leto ne vstopa nepripravljena.

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Jože Wakounig je na posvetu kot prvi opozoril na pomen slovenskega jezika. Enakega mnenja je bil podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa Stanislav Raščan, ki se je sicer zavzel za to, da naj bi imeli zamejski Slovenci in

ga državljanstva. V tem zakonu je potrebno odgovoriti na vprašanje glede repatriacije in na način, kako to izvajati, je povedal za STA predsednik parlamentarne komisije za Slovence po svetu Franc Puk-

Slovenci po svetu svojega predstavnika v DZ. Podpredsednik Društva 7. člen, ki predstavlja Slovence na avstrijskem Štajerskem, Susanne Weitlaner je opozorila na pomen obmejnih regij, ki so sedaj oddaljene od centrov, po vstopu Slovenije v EU pa bi le-te lahko postale most med državami.

V. d. direktorice urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Metoda Mikuž-Bračkovič je spregovorila predvsem o stališčih uradne slovenske politike glede skrbi za manjšine.

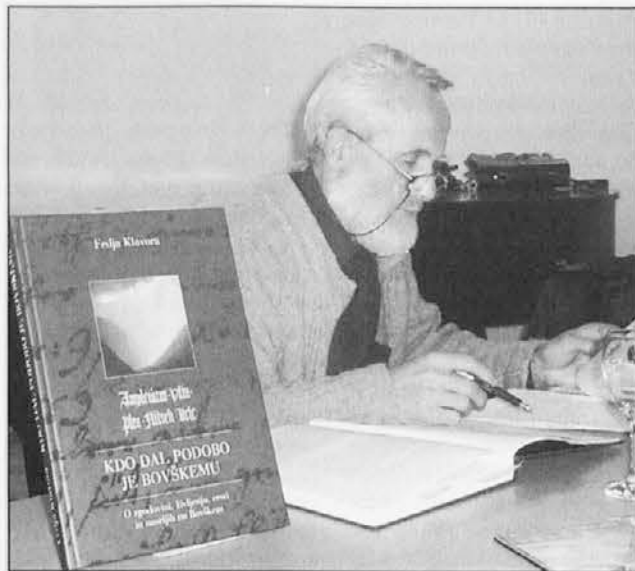
Predstavniki slovenske manjšine v Italiji Sergij Pahor iz Sveta slovenskih organizacij je menil, da obstoječa resolucija iz leta 1996 ne potrebuje veliko sprememb, bolj pomembno je njeno ureničevanje, do katerega do sedaj na žalost še ni prišlo. Na potrebo po ustrezni strategiji, tako v Sloveniji kot znotraj manjšine, pa je opozoril Rudi Pavšič iz Slovenske kulturno-gospodarske zveze.

Darko Šonc iz Zveze slovenskih društev na Hrvaškem pa se je zavzel za večjo finančno podporo s strani Slovenije in enotno obravnavo vseh Slovencev, ki živijo na Hrvaškem.

Knjiga o ljudeh, ki so dali podobo Bovškemu Zdramiti zgodovinski spomin

Te dni je že mogoče kupiti knjižni prvenec z naslovom *Kdo dal podobo je Bovškemu?* Fedje Klavora, upokojenega arhitekta, nekdanjega poslanca v DZ in državnega svetnika, ki ima po očetu bovške korenine.

V knjigi na posrečen način pripoveduje, izziva, nagovarja zlasti domačine, naj se zdramijo v zgodovinskem spominu o svojih prednikih in jih skušajo vsaj posnemati v marsičem uspešnem... (ogranca), kjer jo je izkopal domači raziskovalec Ivo Ivančič. Kraj v Bovcu, kjer so v začetku prejšnjega stoletja izkopali žare, se imenuje Žaršča... "Ledinska imena povedo veliko več, kot si sprva

Ogrodje knjige so zgodovina in njene ostaline (ceste, naselja, izkopanine...), narčne in iz pripovedi orisani značaj nekdanjih prebivalcev v prostoru od Srpenice do Vršiča oz. Predela. Kot je povedal, je vseskozi iskal bovško identiteto, intenzivno pa je gradivo za knjigo zbiral in preverjal polnih šest let.

Ob pripovedi, z bogatim fotografskim materialom, se na 250 straneh prepletata realni opis z zbranim dokaznim materialom in dopolnjevanje z zgodbo - poživljajočimi domnevmami v lastno pripoved ali pripovedi številnih domačih poznavalcev in informatorjev s terena. Začenja z vsem, kar mu je uspelo izbrskati o tukajšnji prazgodovini: "Kolikor se je dalo in kolikor je bilo na voljo podatkov". Kot arhitekt se čuti kar poklicanega, da je zagrizel v raziskavo na terenu in v zgodovinsko gradivo o ostankih prometnic, posameznih zgradb, obstoječih naselij na Bovškem ter življenju v njih. Gradivo je zbiral po več, tudi tujih muzejih. Opravi je obširen zgodovinski pregled, v katerem je opisal način življenja in še neopisane vojne tragedije na Bovškem, ki je bilo v preteklih stoletjih izjemno važno v prometnem povezovalnem smislu med Koroško in Furlanijo - med Jadranom in Podonavjem. K mnogim rešitvam do veliko nerešenih vprašanj, kaj se je kje dogajalo, kakšna opravila so tu in tam nekoč bila, so ga vodila ladinska imena, ki so primerljiva s tistimi drugod po slovenskem in celo drugem slovanskem svetu.

Novi izzivi za raziskovalce so lokacije, kjer je bila najdena bronasta situla iz časa 500 let pred Kristusom. Kraj se imenuje Ugrajna

mislimo. Govorijo o jeziku prebivalstva, opravih, spomenikih, grobiščih...", je ob predstavitvi o svoji izkušnji razmišljal Klavora. S priljudnim in nesebičnim pristopom do informatorjev je našel med domačini veliko sodelavcev in kakšnega iskrenega prijatelja, kot npr. Miloša Sulina. Kar nekaj spodbudnega vzdušja in naklonjenosti do teh raziskav je vzbudila bovška Zgodovinska sekcija, ki je izpeljala več uspešnih akcij pri obnovi razpadajočih zgodovinskih objektov (bovske kašte, cerkva Sv. Lenarta, Kluže). Tudi tukaj je bil Klavora med glavnimi pobudniki in vseskozi tudi akterji.

Na nedavni prvi predstavitvi v bovškem kulturnem domu sta knjigo simpatično predstavila skupaj z lektorjem Jožetom Štucinom in poslušalci so Klavoro večkrat nagradili z močnimi aplavzi, čeprav je povedal marsikatero kritično na račun sedanjih generacij.

Avtor se naprej spodbuja domačine k zbiranju zgodbic, starih besed, pesmi, anekdot, krajevnih ledinskih imen, opisov zgodovinskih dogodkov, izvora rodbin, zapisov, ki jih nikakor ne smejo metati proč, ampak hraniti ali posredovati zbiralcem.... "Ohranimo to, kar imamo, in še iščimo. To je naša zgodovinska naloga. Treba je tudi npr. dognati, zakaj se razmeroma velik trg ni razvil v srednje veliko mesto itd.

Vsem, ki jim je ta dolina draga, želim, da bi se jim porodilo, ob branju te knjige, veliko vprašanj in odgovorov, zlasti v prid kvalitete današnjega življenja. Če bo tako, potem je bil moj glavni cilj dosegan", je še med pisanjem povedal avtor.

MM

GLOSA JURIJ PALJK

O vrstah

O dolgih vrstah vseh sort in vseh vrst bi rad napisal nekaj besed v tem norem prednovoletnem času, ki mu tu pri nas pravimo tudi božični čas, a s pravim Božičem nima veliko skupnega, pravzaprav ničesar.

Ne vem, ali ste tudi sami opazili, kako se ta naš "božični čas" iz leta v leto bolj pomika nazaj!

Iz meseca decembra se je pred nekaj leti najprej pomaknil v sredino novembra, letos pa smo tudi v Gorici in nasploh v vsej naši deželi doživeli neverjetne stvari, saj smo videli občinske delavce, kako so napeljevali božične in novoletne lučke in drugo razsvetljavo, ki pri nas navzven govori o Božiču, že sredi oktobra. Prve dni novembra so bile luči že nared, da naznanijo novoletni in božični čas, beri: čas nakupov in dolgih vrst.

Prijatelj Vilko, ki ima silno rad vrste, tako rad, da v dolgih vrstah ponavadi postane nevarno bled in molčeč, tih in grozeč, mi je pred časom spet postregel z eno tistih pripovedi, ob katerih se zabavava, da je veselje. To je tudi vse, kar uspeva narediti v tistih nekaj minutah, ko se vidiva, a nekaj je, vsaj nekaj.

Povedal mi je, kako je pred leti stal v vrsti na Dunaju, da bi končno le videl, kaj vse se lahko vidi v sloviem muzeju Albertina, in je čakal zama, saj so Albertino prenavljali. Pa se je letos vrnil in je spet čakal, dolgo je čakal.

"Bolje, da ti ne govorim, koliko časa sem čakal, a sem čakal in prišel končno noter, hotel sem videti nekaj likovnih del, med njimi tudi slovi tega zajca, Dürerjevega zajca, in tam mi je bilo skoraj slabo, saj je bilo pred zajcem toliko Japoncev, da umreš!" je

pripovedoval Vilko.

"Ne bi bilo bolje, da bi si zajca ogledali kar doma, v kletki ali pa v živalskem vrtu?" sem navrgel.

"Ti rečem!" je odvrnil Vilko in potem sva zabavljala nad vrstami in Vilko je povedal, da so bile vrste tudi pred stranišči...

"Ne!" sem vzkliknil.

"Ja!" je vdano rekel.

Vrste in spet dolge vrste!

Le zakaj je nekaj ovčjega v človeku, da ga sili v to čredništvo in v vrste?

Le kaj je tisto pogansko prapočelo ali kaj drugega, ki ga, sodobnika, nas vse, sili, da rije v muzeje, ko je pred muzeji tako dolga vrsta, da je že tepcu jasno, da bo vsaj vsake-mu dvestotemu v vrsti slabo, preden bo lahko prišel do blagajne in bo tam plačal, da bo potem v muzeju lahko spet stal v vrsti...

In kaj se je zgodilo s tem našim lepim božičnim časom, da so nam ga, da smo si ga, zamenjali za mesec in bolj dolgo obdobje nakupov in tekanja sem ter tja? Pod vedno bolj svetlimi in vedno bolj razkošnimi lučkami seveda!

Kaj je tisto, kar človeka sili, da posnema drugega, da posnema tudi tisto, česar se ne bi smelo posnemati?

In končno, naj mi vendarle kdo pove, kaj je lepega v vrstah?

In vendar se bo tudi letos zgodilo, da bodo v trgovinah tik pred Božičem in tik pred Novim letom v trgovinah take vrste, kakršnih ne zaželimo niti osornim in sovražnim ljudem!

Nobena skrivnost ni, da tudi naša družba leze, tiho in

gotovo, v eno tistih gospodarskih kriz, ki ji niti najbolj optimistični gospodarstveniki ne vidijo lepega konca, kaj šele, da bi nam pokazali, kako naj najdemo izhod iz nje. In vsakdo, ki je kdajkoli kaj resnega prebral, dobre filme videl, ali pa celo sam kako resno krizo doživel, ve, da se množica najbolj noro obnaša prav takrat, ko je tik pred prepadom, da se na potapljačo ladji najbolj glasno igra plesna glasba, da se največ luči prižiga tam, kjer bi bilo bolje, če bi bila tema...

A ni noro, da se nove hlače in majo kupujejo samo teden dni, preden v trgovinah razobesijo napise o razprodajah?

A ni absurd to, da nas sredstva množičnega obveščanja, med njimi na prvem mestu najbolj vidna, vseprisotna in najbolj močna med vsemi mediji: televizija, da nas vsa ta sredstva in njihovi sužnji (med njimi cela množica naših kolegov, ki so vse prej kot pa časnikarji!) nenehno terorizirajo s tem, kako je treba pred Božičem na nakupe, kako nas posiljujejo s tem, da se ob Božiču enostavno mora nekaj kupiti, da se ob Božiču morajo darovati dragocena in manj draga darila, da se preprosto mora v vrste in se mora kupovati?

Preprosto vprašanje: Kdo je to rekel? Namreč to, da se mora kupovati? Kje je napisano, da moramo obdarovati svoje drage prav za Božič? Vam še ni jasno, da vam dajo trinajsto plačo samo zato, če pred Božičem, da jo boste takoj porabili ob nakupih?

Ste se kdaj vprašali, zakaj hodite tudi sami v vrste pred

prazniki in kupujete stvari, ki jih ne potrebujete?

Ste se kdaj vprašali, zakaj tudi sami kupujete "panetone", a ne spečete doma več sami mamine potice? Vam potica ne zadiši več iz otroštva in imate raje kartonasto škatlo, v kateri je "paneton"?

Boste tudi vi stali v vrsti in kar v supermarketu kupili tudi mah za jaslice, pa čeprav bi ga lahko nabrali kar v bližnjem parku, če že v gozd nočete?

Boste tudi sami eden od tistih, ki bodo letos poskrbeli, da bodo naši televizijski kolegi spet na dolgo, počez, ob vsaki uri, zjutraj, opoldan, zvečer, vmes in še ponoči, predvsem pa na veliko, predvsem pa bombastično visokodoneče in zato prazno gobezljali po Božiču, "koooliko so ljudje porabili za božična darila, predvsem pa za 'cenone', za večerjo in druge pojedine", kot da bi se zares rodili samo zato, da jemo, kot da bi zares kdo danes še bil lačen, pri nas seveda, v svetu je lakote več kot nekoč; boste torej tudi vi eden od tistih, ki vas bodo najprej ponižali in vas poslali kot ovco v vrste v supermarket in vas bodo nato pri blagajni, seveda na "fin način", okradli, da vas bo sram pred ogledalom, ko se boste zjutraj zbudili s prazno denarnico?

Boste dopustili, da vam ukradejo Božič in Novo leto?

Ne dopustite, da vam iz Božiča, najbolj pristnega praznika veselja in življenja, naredijo potrošniški cirkus!

Svetujem vam, da jih pošljete sami nekam, ampak zares jih pošljite, iz srca jih pošljite nekam!

Sami jih odločno pošljite nekam!

Kam?

V vrste seveda!

paljk@noviglas.it

V okviru verouka poteka posebna dobrodelna akcija "Otroci za otroke"

Tudi Slovenija bo lahko širila svoje morje

Poslanec Združenje liste socialnih demokratov Aurelio Juri zaradi nedokazane zamere Alojzu Peterletu ni hotel čestitati ob visokem priznanju, ki ga je prejel v Bruslju

V decembru, mesecu obdarovanj in praznovanj, so ljudje bolj kot običajno, prijazni in razumevajoči drug z drugim. Darežljivosti so se najbolj razveselili otroci, ki so jih obiskali tradicionalni sv. Miklavž, pa Božiček in dedek Mraz, slednji simbol poznejših časov oz. razmer. Prvo pričevanje o miklavževanju na Slovenskem imamo iz leta 1839, sv. Nikolaj (iz njega izhaja ime Miklavž) pa vodi v številu njemu posvečenih cerkva. Le-teh je v Sloveniji okoli 200, hkrati pa je ta svetnik tudi zavrnik ljubljanske nadškofije. Otroci, ki se udeležujejo verouka, so se s posebno akcijo "Otroci za otroke" vključili v sposobnost darovanja in darežljivosti. Ker so bili deležni raznih dobrot v prazničnem decembru, so sami postali Miklavži posebne vrste, dobrotniki, ki dajejo in zbirajo prispevke za svoje vrstnike na revnih območjih sveta, kjer nimajo osnovnih možnosti za preživetje.

Kronika raznih dogodkov pretežno političnega obelježja, ki so pomembni predvsem za Slovenijo, a nekateri imajo tudi mednarodne razsežnosti, je tudi v zadnjem mesecu tega leta pestra in bogata. Zaostrujejo se polemike t.i. izbrisanih, to je tistih tujcev z območij nekdanje Jugoslavije, ki so bili v začetku leta 1992 izbrisani iz registrov stalnega prebivalstva. V držav-

nem zboru so zbrali podpise desetih poslancev, ki zahtevajo razpis referendumu o t.i. tehničnem zakonu, s katerim bi izbrisanim za nazaj priznali pravico do stalnega prebivališča, kar je v svoji odločbi zahtevalo Ustavno sodišče. Nekatere politične stranke skupaj z velikim delom slovenske javnosti menijo, da je morebitne krivice sicer treba odpraviti, toda pri tem naj bi preučili vsak primer posebej, saj je ugotovljeno, da so mnogi izbrisani sodelovali v bojih zoper neodvisnost in samostojnost Slovenije, zdaj pa bi od nje zahtevali celo visoke odškodnine za škodo in trpljenje, ki da so ju utrpeli. Zadeva se čedalje bolj zapleta, o možnem referendumu je v torek, 9. t.m., ponovno razpravljaj Državni zbor. Precej verjetna je domneva, da bo potrebno posredovanje Ustavnega sodišča. Odločilo bi o tem, ali bo problem izbrisanih treba rešiti z referendumom ali pa je mogoča dru-

gačna rešitev. Izbrisani pa so bili tudi povod za incident, ki se sicer v demokratični in politično pluralni državi zdi nenavaden. Poslanec ZLSD in nekdanji koprski župan Aurelio Juri namreč bo hotel čestitati poslancu Nove Slovenije, krščanske ljudske stranke, Alojzu Peterletu, ob visokem priznanju tednika European Voice v Bruslju, kot prvemu Slovincu, ki se je prebil v kuloar-

je vpliva Evropske unije. Juri je v pismu Peterletu zapisal, "da ga od vljudnosti odvrača Peterletovo angažirano sodelovanje pri onemogočanju 18.000 ljudem, da bi videli popravljeno krivico, ki so jo utrpeli, ko jih je država leta 1990 najprej poklicala na plebiscit o svoji neodvisnosti in samostojnosti, samo dve leti kasneje pa jih je zbrisala s seznama svojih prebivalcev." Alojz Peterle je na to obdolžitev odgovoril v intervjuju za prilogo časnika Dnevnik v Ljubljani, v soboto, 6. t.m. Dejal je namreč, "da se mu v Bruslju ni treba ukvarjati z bivšimi komunisti." Sicer pa so Peterletu za omenjeno visoko priznanje čestitali predsednik parlamenta Borut Pahor in mnogi drugi poslanci.

SLOVENIJA NE BO ZAOSTROVALA REŽIMA PREHODOV NA MEJI S HRVAŠKO

Na Obrežju, na meji med Slovenijo in Hrvaško, so slovesno odprli posodobljen in povečan mednarodni mejni prehod. Gre za največji cestni mejni prehod na prihodnji jugovzhodni zunanji meji EU, ki je bil skupni projekt Slovenije in evropske povezave. Na njem so vzpostavili t.i. schengenski varnostni sistem ter carinski, veterinarski, fitosanitarni in zdravstveni nadzor. Na tem predelu je v času SFRJ prečkalo mejo okoli 11 milijonov potnikov letno ter okoli 300 tisoč

tovornjakov napolnjenih z blagom. Na slovesnosti ob otvoritvi prehoda je premier Anton Rop izjavil, da Slovenija, ki bo morala skrbeti za 670 km meje s Hrvaško, ki bo tudi zunanja meja EU, ne bo zaostrovala režima prehodov za potnike iz Hrvaške.

Na seji parlamentarne komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu, 5. t.m., so razpravljali tudi o morebitnih spremembah resolucije o položaju slovenskih avtohtonih manjšin v sosednjih državah, ki jo je Državni zbor sprejel že l. 1996. Za javno predstavitev mnenj so se odločili zaradi tega, ker še niso uresničena nekatera poglavja iz omenjenega dokumenta in ker bo Slovenija postala članica EU. Predsednik evropske komisije (vlade) Romano Prodi je med pogovorom s predsednikom slovenske vlade Antonom Ropom, 2. t.m., tudi uradno zagotovil, da se bo 30. aprila leta 2004 v Gorici oz. Novi Gorici udeležil velike slovesnosti ob vstopu Slovenije v EU. Preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani Boris Papež pa je 4. t.m. zaslísal slovenskega zunanjanega ministra dr. Dimitrija Rupla. Rupel je osumljen poskusa kaznivega dejanja zlorabe uradnega položaja pri ustanavljanju diplomatske akademije v Portorožu. Na zaslíšanje je prišel v spremstvu treh odvetnikov.

Marjan Drobež

Ustanovili bi jo po vstopu Slovenije v EU

Velik del javnosti na slovenski strani zamisel o evroregiji podpira, v nekaterih okoljih pa jo odklanjajo

V slovenskem delu Goriške se še niso začele javne razprave o predlogu za ustanovitev oz. oblikovanje t.i. evroregije, to je posebne upravne enote, ki bi vključevala celotno nekdanjo Goriško. To je ozemlje, ki sega na ozemlje sedanje države Slovenije kot tudi Italije. Gre za strnjeno in enotno območje, ki so ga skozi stoletja zaznamovale tesne gospodarske, kulturne, socialne in upravne vezi. Geografsko se to območje ujema s porečjem Soče, vključno z glavnimi pritoki in bližnjimi predeli, za katere je Gorica že od nekdaj bila območno (regijsko) središče. Na italijanski strani sodijo v to območje celotna Goriška pokrajina in nekatera sosednja območja, zlasti predel Červinja na z okolico. Na slovenski strani pa se to območje ujema s t.i. goriško statistično regijo z Novo Gorico kot centrom.

Pobudniki ustanovitve Goriške evroregije so krajevne uprave, gospodarske in družbene organizacije, pa razna društva z obeh strani meje, ki tvorijo skupni organ, imenovan Protokol o sodelovanju. Glavna naloga tega skupnega organa oz. omizja, kot ga tudi nazivajo, je usklajevanje projektov čezmejnega sodelovanja zato, da bi pospešili preseganje mejnih pregrad in s tem omogočili usklajen razvoj vsega goriškega ozemlja. Povezovanje sosednjih območij poteka že dalj časa ter je zlasti uspešno na področju infrastrukture. Gorica se, denimo, preskrbuje z vodo iz združenja Mrzlek v Solkanu, zgrajena

Gre za Mestno občino Nova Gorica in občino Šempeter-Vrtojba na slovenskem območju Goriške in občine Gorica na italijanskem delu Goriške, ki jih povezuje projekt Sožitje, pa za čezmejno sodelovanje med občinami na območjih Brd in Krasa, med Beneško Slovenijo in Gornjim Posočjem, pa za uresničevanje čezmejnih projektov Goriške pokrajine. Vse omenjene krajevne uprave sodelujejo pri projektih, ki naj bi bili deležni tudi sredstev EU.

V ustreljivji pobude za ustanovitev oz. oblikovanje Goriške evroregije članice omenjenega Protokola o sodelovanju, ki ga je kot uradnega sogovornika priznala tudi italijanska vlada (ne pa še slovenska), opozarjajo, "da se bodo s polnopravnim članstvom Slovenije v Evropski uniji pojavile mnoge spremembe, ki bodo bistveno spremenile življenje posameznikov, gospodarskih podjetij in tudi javnih ustanov. Z dokončno sprostitvijo prometa blaga, storitev, kapitala in idej se bodo odprle nove možnosti na obeh straneh meje na Goriškem. Čeprav bosta Italija in Slovenija ohranili suverenost nad svojim ozemljem in državne meje še ne bodo odpravljene, se bodo pojavila nova izvirna stanja in problematike na raznih področjih. Nanje matični državi nista pripravljeni in torej tudi ne bosta mogli ali znali ukrepati. Zaradi tega bi povezovalno in usklajevalno vlogo, kar se tiče Goriške, lahko opravljal Goriška evroregija."

Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je nedavno ustanavljanje čezmejnih regij načelno podprl, toda je menil, da bi jih kazalo vzpostavljati šele potem, ko bi v Sloveniji izvedli regionalizacijo, to je razdelitev države na pokrajine. To bi se v najboljšem primeru lahko zgodilo v drugi polovici leta 2004. Na slovenskem območju Goriške o opisani evroregiji niso razpravljali še v nobeni občini. Zamisel najbolj podpirata župana Mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc in občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič. Vse več pa je posameznikov oz. društev, ki v pisnih časnikom izražajo zaskrbljenost, da bi morebitna Goriška evroregija pospeševala predvsem širjenje italijanskega jezika in politike na slovensko etnično ozemlje, na škodo našega naroda, jezika in slovenske kulture.

M

Msgr. Pecorari postal nuncij

Prijatelj Slovencev gre v Ruando

Apostolska nunciatura v Republiki Sloveniji sporoča, da je sveti oče Janez Pavel II. v soboto, 29. novembra 2003, imenoval dosedanjega svetovnega apostolskega nunciata v Republiki Sloveniji Anselma Guida Pecorarija za apostolskega nunciata v Ruandi.

Msgr. Pecorari je bil rojen 19. maja 1946 v kraju Serminde in je duhovnik škofije v Mantovi v Italiji. Teologijo in filozofijo je študiral v domači škofiji. V diakona je bil posvečen leta 1969, leta 1970 pa v duhovnika. Po posvečenju je v domači škofiji in Rimu opravljal različne službe, še posebej na področju mladinske pastorale.

V letih od 1970 do 1980 je

nadaljeval študije na različnih področjih. L. 1977 je na Papeški univerzi sv. Tomaža Akvinskega (Angelicum) v Rimu doktoriral iz moralne teologije. Od leta 1977 do 1980 je na isti univerzi študiral kanonsko pravo in diplomacijo na papeški diplomatski akademiji. Študij je končal l. 1980 z doktoratom iz kanonskega prava.

Leta 1980 je stopil v diplomatsko službo Svetega sedeža in bil imenovan za tajnika nunciature za področje Liberije, Sierre Leone in nekaterih dru-

gih afriških držav. 1. junija 1981 je postal uradnik za splošne zadeve Državnega tajništva v Vatikanu. Od leta 1981 do 1995 je poleg omenjene službe opravljal različne naloge na rimskih župnijah na področju mladinske pastorale in duhovnega vodenja več cerkvenih gibanj in združenj.

16. junija 1995 je postal svetovalec na apostolski nunciaturi v Madridu za Španijo in Andoro, 9. januarja 1999 svetovalec na apostolski nunciaturi v Dublinu na Irskem, od

18. junija 2001 dalje pa je opravljal službo svetovalca na apostolski nunciatu v Ljubljani za Slovenijo in Makedonijo.

29. novembra 2003 je bil imenovan za apostolskega nuncija v Ruandi in naslovnega nadškofa v Populoniji.

Msgr. Pecorari poleg domačega italijanskega jezika govori angleško, francosko, špansko in delno tudi slovensko.

Msgr. Pecorari bo pred nastopom službe nuncija prejel škofovsko posvečenje. Kraj in datum posvečenja še nista znana, zato ju bomo sporočili naknadno.

dr. Andrej Saje,
tiskovni predstavnik SŠK

PDG / Nova Gorica

Mehurčki za najmlajše

Primorsko dramsko gledališče, ki je prav v teh dneh polnopravno postalo tretje državno gledališče v Sloveniji, poleg SNG Drama Ljubljana in SNG Maribor, tudi letos ni pozabilo na svoje najmlajše občudovalce. Že več kot dve desetletji jih privablja v svoj hram z bogatim sporedom otroških igrig dveh abonmajev Goriškega vrtiljaka,

vsako drugo leto pa postav-
lja na oder tudi lastno otro-
ško produkcijo. Zadnja je
bila lutkovno-igralska
predstava *Pingvin Co-
fek*, ki je naštel več kot
50 ponovitev - lani so
prišli na svoj račun
najstniki s *Skrivnim
dnevnikom* Jadrana
Krta - letos pa jim po-
darja *Mehurčke*, ki jih
je po Župančičevih
pesmicah o dobrodu-
šnem, zvedavam fan-
tičku Cicibanu dram-
sko priredil Peter Hre-
ščak, režiral pa Pri-
mož Bebler ob pomo-

či sodelavcev, dramaturgi-
nje Tee Rogelj, lektorja Sre-
čka Fišerja, Emirja Gelja
(scena, kostumi, lutke), av-
torja glasbe in korepetitorja
Mirka Vuksanovića in obli-
kovalca luči Sama Oblokar-
ja. Poleg igralk Alide Bevk,
Ane Facchini in Marjute Sla-
mič nastopajo kot gostje
otroci, Jaka Fortunat / Ur-
ban Kapušin (Ciciban), Tina
Stres / Urša Vendramin
(Lenka), Nina Mlakar (Čebe-
lica, Mehurček). Premiera
bo v petek, 12. t. m., ob 18
uri; predpremierna matineja
za šolo bo isti dan ob 10. uri

IK

V Štanjelu razstava unikatnih luči

Majda in Radovan Gregorčič iz Sežane, umetniška oblikovalca raznih predmetov, sta v Stolpu na vratih v štanjelskem grajskem kompleksu priredila razstavo unikatnih luči. Gre za njune izvirne stvaritve, luči, ki ponazarjajo tudi svetlobe in ljubezen. V vabilu za udeležbo na otvoritvi razstave, sta napisala tudi naslednje: "Dotakni se svetlobe, to nič ne boli. Vprašaj ta žarek, kakšen si ti. Si rumen, si zelen, si moder dovolj? Je v tebi kaj luči, kaj ljubezni, dobre te gori?"

Razstava unikatnih luči Majde in Radovana Gregorčiča iz Sežane v štanjelskem Stolpu na vratih, predstavljenih je okoli štirideset omenjenih stvaritev, bo odprta do 2. februarja leta 2004.

ZAVAROVALNIŠKI KOTIČEK

Stojan Pahor

Življenjsko zavarovanje (1)

Življenjsko zavarovanje je pogodba, s katero se zavarovalnica obveže, da bo v polici določeni osebi izplačala dogovorjeni kapital ali rento v primeru smrti ali življenja zavarovanca (š. 1882, š. 1919 C.Z.). V tako obliko zavarovanja so vključeni 4 subjekti, ki so lahko popolnoma različne osebe. **Pogodbjenik ali zavarovalec** (it.: **contraente**) je oseba (fizična ali pravna), ki sklene zavarovalno pogodbo z zavarovalnico in se zaveže plačevati zavarovalno premijo. **Zavarovanec** (it.: **assicurato**) je oseba, od katere smrti ali življenja je odvisno izplačilo zavarovalnine (kapitala ali rente). **Upravičenec ali koristnik** (it.: **beneficiario**) je oseba, ki ji je zavarovalnica v primeru zavarovalnega primera (smrti ali življenja zavarovanca) dolžna plačati zavarovalnino. To figuro določi pogodbenik ob sklenitvi pogodbe ali naknadno z dopisom zavarovalni družbi ali s testamentom. Pogodbjenik v katerikoli trenutku lahko spremeni ime koristnika in določi drugega. **Zavarovalna družba** (it.: **assicuratore**) je subjekt, ki izplača upravičencu dogovorjeno zavarovalnino po rednem plačevanju premij s strani pogodbenika.

S tehničnega vidika ločujemo v osnovi tri vrste življenjskega zavarovanja: 1) Rizično življenjsko zavarovanje (it.: **assicurazione caso morte**); 2) Naložbeno življenjsko zavarovanje

(it.: **assicurazione caso vita**); 3) Mešano življenjsko zavarovanje (it.: **assicurazione vita mista**).

Rizično življenjsko zavarovanje. V tem primeru se zavarovanec zavaruje za primer smrti za dogovorjeno dobo. Če pred iztekom zavarovalne dobe slednji umre, zavarovalnica upravičencu izplača dogovorjeno zavarovalno vsoto. V nasprotnem slučaju, ko zavarovana oseba dogovorjeno zavarovalno dobo preživi, zavarovalna družba nima do koristnika nobenih obveznosti. To zavarovanje je namenjeno zaščiti družinskih članov ali drugih bližnjih, ki bi bili ob smrti zavarovane osebe (npr. družinskega očeta) v času trajanja zavarovanja obremenjeni s pokritjem nastalih obveznosti. Rizično življenjsko zavarovanje v tem primeru omogoča lažje poplačilo kreditov ali nadomesti določen izpad dohodka. Takšno zavarovanje se namreč velikokrat povezuje z najemom bančnega posojila. Zavarovalnino in trajanje pogodbe lahko pogodbenik svobodno izbere. Letna premija je premo sorazmerna višini zavarovalnine (kapitala), starosti zavarovanca ter zavarovalni dobi (glej tabelo).

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in priponami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

ZAVAROVALNINA	PRIMER 1 zav. doba 10 let starost 20 let	PRIMER 2 zav. doba 10 let starost 35 let	PRIMER 3 zav. doba 10 let starost 50 let
50.000 evrov	81,00 evrov	114,00 evrov	376,00 evrov
100.000 evrov	131,00 evrov	190,00 evrov	697,00 evrov

SLOVENIJA

Trta vinske sorte, ki uspeva samo v Zgornji Vipavski dolini

Ustanovljen Konzorcij za pridelovanje vina zelen

V njem je petnajst zasebnih vinogradnikov, ki imajo petinštirideset tisoč trt omenjene avtohtone sorte

Skupina petnajstih vinogradnikov iz vasi na širšem območju Zgornje Vipavske doline je ustanovila Konzorcij za pridelovanje in zaščito avtohtone oz. domače vinske sorte zelen. Ob tem so opozorili, "da je zelen preveč povezan z rodovi, ki so ga vzgajali, in preveč dragocena sorta, da bi njeno prihodnost prepustili naključju. Ker ni vse zelen, kar tako imenujejo, je nastala zamisel, da bi zavarovali kakovost sorte in uvrstili njene sortne značilnosti."

Skrivnost, ali je še kje na svetu trta, ki bi jo lahko imeli za zelen, pa čeprav pod drugim imenom, sicer še ni razjasnjena. Toda kolikor daleč sega kolektivni spomin, je zelen doma na Vipavskem - predvsem v zgornjem delu doline - in nikjer drugod. Prvič je bila ta trta skrivnostnega izvora opisana v slovitih Vinoreji leta 1844. Njen pisec, prvi strokovnjak za vinogradništvo in kletarstvo na Slovenskem, duhovnik in eden najbolj izobraženih ljudi svojega časa Matija Vrtovec (Vertovec),

uvrščal zelen med "bolj zlahtne" bele sorte. Od takrat je zelen kot zlahtno vino enakega imena prisoten tudi v strokovni vipavski vinogradniški kulturi.

Trto so gojili na prisojnih vinogradniških legah, na njej pa je bilo le do 15 grozdov. Ker je dajala dobro grozdje, toda ga je bilo malo, je nikoli nismo množično zasajali. Vino istega imena je bilo pijača plemstva, duhovščine in premožnih posestnikov. Sorta je bila konec osemdesetih let na robu izginitja, saj ni bilo mogoče dobiti niti sadilnega materiala. Deset let pozneje so zelen ponovno odkrili kot zlahtno vipavsko posebnost visoke kakovosti in sorta se je vrnila v vipavsko vinogradništvo. Člani konzorcija pravijo, "da se je tedaj sorta rodila na novo." V konzorciju za gojenje in zaščito trt ter za prodajo vina zelen je za zdaj, kot že zapisano, petnajst zasebnih pridelovalcev, imajo pa petnajst hektarov vinogradov s petinštirideset tisoč trtami sorte zelen. M.

Italija se spreminja

Zmanjšujejo se razlike med bogatim severom in nerazvitim jugom

Konec leta je priložnost za številne statistične analize, ki obravnavajo najrazličnejše vidike našega vsakdana. Tako posvečajo statistiki veliko pozornosti gospodarskim dejavnostim in bogastvu, ki ga te gospodarske dejavnosti ustvarjajo, načinu življenja, ki se iz leta v leto spreminja, kakovosti življenja ipd.

V prejšnjih dneh so objavili zelo zanimivo študijo o porazdelitvi bogastva v Italiji in o novih gospodarskih težnjah. V letu 2002 so najvišji povprečni letni dohodek zabeležili v Milanu, kjer so prebivalci zaslužili v povprečju 30.021 evrov, najmanjši povprečni letni dohodek pa v Crotoneju, kjer so zaslužili le borih 11.195 evrov. Najbolj bogati ostajajo še vedno prebivalci severozahodne Italije. V naši deželi smo v vseh pokrajinah prejeli v letu 2002 več kot znaša italijansko povprečje, to je 19.676 evrov letno, in sicer v Gorici 22.041 evrov, v Pordenonu 21.651 evrov, v Vidmu 21.323 evrov, v Trstu pa samo 20.810 evrov. Ravno goriško pokrajino še posebej omenjajo, saj je v zadnjih letih napredovala za celih 14 mest in zaseda v letu 2002 26. mesto v Italiji.

Iz analize izhaja zanimiv podatek, da so v letu 2002 imele največ težav tiste pokrajine, kjer je zelo razvita industrijska proizvodnja. Ravno ta sektor je doživel v letu 2002 največjo krizo. Največjo odstotno rast dohodkov pa so ugotovili v tistih pokrajinah, kjer se večinoma ukvarjajo z nudenjem storitev. Tako so bistveno napredovali na lestvici bogastva Rim, Genova, kjer so preusmerili gospodarske dejavnosti v nudenje storitev, Massa Carrara, kjer so kamnoseške dejavnosti zamenjale turistične storitve. Po drugi strani pa so zabeležili na-

zadovanje mest, kot so La Spezia, Lecco, Como in Prato, kjer ostajajo pri industrijski proizvodnji. Vsekakor pa je tudi uspešnost indu-

različni kupni moči, ki jo ima evro v raznih predelih Italije. Analisti so namreč ugotovili, da je kupna moč skupne evropske valute na jugu Italije

liko večja v velikih mestih kot v manjših, in to predvsem zaradi večje kakovosti življenja. Kdor pa si življenja v manjšem mestecu iz tega ali onega razloga ne more privoščiti, se zadovolji vsaj s počitnicami na kaki turistični kmeliji. V manjših mestecih je zelo cenjena poleg boljših življenjskih pogojev tudi večja možnost za medčloveške stike. V velikih mestih pa so v letu 2003 prebivalci zelo cenili predele za pešce in številne dejavnosti, ki so jih krajevne uprave organizirale na prostem.

Spreminjajo pa se tudi vrednote. Statistiki opažajo postopen prehod iz individualizma na probleme skupnosti. Tudi v podjetjih skušajo gojiti ta občutek pripadnosti skupnosti in spodbujajo delo za skupno rast. Ta pojav pa so zabeležili tudi na drugih področjih. Vedno več italijanskih državljanov se posveča kaki prostovoljni dejavnosti in namenja del svojega prostega časa potrebam. Ljudje postajajo bolj občutljivi za družbene težave, vendar še vedno ne opuščajo kake stare navade, kot je npr. utajevanje davkov, ki je v Italiji še vedno zelo razširjeno. Vsekakor pa postajajo občutljivi tudi na razne razvade, ki bi lahko škodile zdravju: tako se je v zadnjem letu zmanjšala poraba cigaret in alkohola, veliko avtomobilistov pa postaja bolj previdnih in vozi počasnije.

Mara Petaros

strijske dejavnosti precej odvisna od blagostanstenega sektorja, v katerem deluje. Predvsem tekstilna industrija in proizvodnja oblek je v zadnjih letih doživela izredne težave. Uspešnost industrijskih podjetij pa je bila v veliki meri odvisna tudi od njihove naravnosti na izvoz, specializacije in sposobnosti diversifikacije proizvodov. Tako lahko ugotovimo, da so nekatere pokrajine, v katerih se ukvarjajo pretežno z industrijskimi dejavnostmi, bistveno napredovale na lestvici bogastva, druge pa močno nazadovale.

Zelo zanimiv podatek, ki smo ga pri branju analize zasledili, je informacija o zelo

za 25 do 30 % večja kot v severni Italiji in da je vsekakor kupna moč evra najmanjša prav v Milanu, ki je obenem tudi najdražje mesto v Italiji.

Istočasno pa so objavili tudi študijo o tem, kako se obnaša povprečna italijanska družina, čemu posveča več pozornosti, kako rabi zaslužen denar, kam se odpravlja na počitnice. Iz te analize izhaja zelo zanimiv podatek, da se italijanske družine najraje naseljujejo v manjših mestih, kjer je kakovost življenja veliko večja kot v velikih mestih. V analizi so še posebej izpostavili podatek, da je bila v prejšnjem poletju smrtnost med starejšimi osebami ve-

Zaključni večer / Restavracija Križman

V Repnu sklenili letošnjo izvedbo "Okusi Krasa"

V družabnem ozračju so predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Marino Pečenik, njen tajnik Davorin Devetak in predstavnik Servisa Andrej Šik predstavili končni obračun enogastronomске manifestacije

Gotovo je, da bo kulturno-gastronomska pobuda "Okusi Krasa" tudi naslednje leto posladkala marsikatero ljubitelja kraških dobrot.

Tako je bilo sklenjeno v petek, 28. novembra, v gostilni Križman v Repnu na zaključnem večeru že druge izvedbe te pobude, ki jo prireja gostinska sekcija Slovenskega deželnega gospodarskega združenja z dragoceno podporo Tržaške trgovinske zbornice. Petkov večer je bil za organizatorje priložnost, da predstavnikom tiska (tako slovenskega kot italijanskega) orisujejo končni obračun truda različnih dejavnikov, ki so poskrbeli za uspeh manifestacije, v katero sta bila vključena tako tržaško kot goriško območje.

Skupna želja odgovornih je bila vsekakor, da bi "kraški okusi" naslednje leto zajeli še slovenski Kras in to seveda v luči vstopa Slovenije v Evropsko unijo. Nova politično-go-

spodarska danost, ki bo v kratkem postala del našega vsakdana, mora sprožiti pozitivne

ških dobrot", da bi se dogovorili o bodočem skupnem sodelovanju. Financiranje bi ta-

FOTO KROMA

kohezijske sile, ki bodo tesneje vezale mesto z zaledjem. Tega se dobro zavedajo pri SDGZ, saj so že med letošnjo izvedbo stekli pogovori med tržaškimi odgovornimi Združenja in kolegi iz Sežane, ki že vrsto let prirejajo sorodno manifestacijo "Pomlad kra-

ko steklo ne le preko krajevnih ustanov, ampak tudi preko evropskih mednarodnih kanalov (Interreg).

Na petkovem večeru so predsednik SDGZ Marino Pečenik, tajnik Zveze Davorin Devetak in predstavnik strokovne službe Servisa Andrej Šik

prisotnim orisali nastanek pobude in obenem izjavili, da so že stekli plodni dogovori z restavracijami, ki bodo pri pobudi sodelovale naslednje leto. Odgovorni SDGZ so prisotnemu predstavniku Trgovinske zbornice Walterju Stanissi zaupali, da si od osrednje tržaške gospodarske ustanove pričakujejo podporo tudi za naslednjo izvedbo "Okusi Krasa".

Večer ni želel imeti le formalni značaj, a namen tega je bil spodbuditi dejavnike tržaškega tiska o dosežkih manifestacije na prijeten in družaben način. Tako je ob pokušnji slastnih kuhinjskih podvigov gospe Danile Križman stekel pogovor na najrazličnejše teme, ki ga je hkrati pokušnja izbranih vin tržaških vinogradnikov pa tudi dveh vinogradnikov iz Dutovelj (Bole, Sancin, Zidarich, Kante, Širca, Kodrič). Pred večerjo so prisotnim predstavili očarljive miniaturne podobe narodnih noš tržaške okolice, ki so sad potrpeživega dela gospe Neve Ferluga, Ane Korošec, Irme Križman in Franke Slavec. Večer je popestrilo petje zbora Kraški dom z Repentabra pod vodstvom Vesne Guštin. Igor Gregori

Trst / Peterlinova dvorana

SSO in SKGZ sta počastila naše športnike

Prireditelji so bili športniki Tanja Romano, Mateja Paulina, Sandra Vitez in Janko Breclj

Peterlinova dvorana v ul. Donizzetti je v četrtek popoldne športno zažvela. Krovni organizaciji SSO in SKGZ sta se poklonili našim najuspešnejšim športnikom, ki so vsak v svoji disciplini dosegli odlične rezultate.

FOTO KROMA

Predsednik krovnih organizacij Rudi Pavšič in Sergij Pahor sta soglašala v dejstvu, da so uspehi naših rolkarjev, kotalkarjev, odbojkarjev in športnih ribičev pomembni tudi zato, ker na tak način ponosno širijo ime naše manjšine po svetu.

Med prisotnimi "ambasadorji" so vsi najprej prepoznali italijansko, evropsko in svetovno prvakinja Tanjo Romano, ki je na svetovnem prvenstvu v Buenos Airesu navdušila tako gledalce kot tudi žirijo, ki

je njen prosti program ocenila kar s petimi deseticami. Poleg zmage v prostem programu si je Poletova kotalkarica zagotovila še zlato kolajno v kombinaciji, saj je v obveznih likih zasedla osmo mesto. Med uspešne zamejske športnike sodi tudi Mateja Paulina, ki se je z rolkanjem začela ukvarjati leta 1991 pri ŠD Mladina iz Križa. V svojih kategorijah je bila Mateja na državnih prvenstvih vedno med prvimi in se skoraj vedno dobro odrezala tudi na

mnogih mednarodnih tekmah. Tudi odbojkarica Sandra Vitez se je s svojo športno panogo začela ukvarjati zelo mlada in odlični osebni nastopi pri Kontovelovi odbojkarški ekipi so jo privedli do same mladinske državne reprezentance. Na italijanskem prvenstvu športnega ribolova ni Janko Breclj za las postal italijanski prvak v svoji panogi; kljub temu pa je bil vedno med prvimi.

Predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jurij Kufersin je upravičeno s ponosom predstavil posameznega športnika in dejal, da je v zamejstvu šport še toliko bolj pomemben, ker se s tem ukvarja največji del naše mladine. Seveda je pri tako

razvejani paleti športnih panog in društev potrebna primerna organiziranost; ZSSDI je zato pomemben dejavnik, ki lahko pripomore, da se naši športniki povzpnejo tudi do najvišjih rezultatov.

Podobno je menil Generalni konzul Republike Slovenije Črtomir Špacapan, ki je četverici atletov v imenu matične države izročil knjižno darilo. Generalni konzul je še dodal, da je pri tako visoki svetovni konkurenci v vsakem športu potrebno žrtvovati veliko truda; obenem je izrazil željo, da bi se na športnem področju sodelovanje med Slovenci, ki živijo tako v Sloveniji kot v Italiji, čedalje bolj okrepilo.

Na slovesnosti sta bila prisotna tudi predstavnika matičnega državnega kadra za športno področje, predsednica komisije za zamejski šport pri Olimpijskem komiteju Slovenije Sonja Polšak in član slovenskega Olimpijskega komiteja Miro Cerar. Le-ta, ki je bil sam gimnastik in se povzpnil do najvišjih nivojev te panoge, je obenem tudi predsednik komiteja, ki vsako leto podeljuje najpomembnejša priznanja na področju športa v Sloveniji, to je Bloudkovo plaketo. Na četrtkovno srečanje je prišel zato, da bi kotalkarici Tanji Romano osebno izročil prestižno priznanje.

IG

Druga Otroška urica v Feiglovi knjižnici Srebrno svetlikajoča se Zvezdica

Okrog 40 malčkov se je z mamicami v ponedeljek, 24. novembra, zateklo v varno zavetišče Mladinske sobe v Feiglovi knjižnici v Gorici in se usedlo ali udobno zleknilo na mehke blazine, da bi se na drugi letošnji Otroški urici zazrlo v brezmejni pravljčni svet, v kraljestvo domišljije.

V ta prečudni svet, kjer ni nič nemogoče, jih je tokrat pospremila mlada univerzitetna študentka Katja Ožbot, obetavna ljubiteljska igralka Dramske skupine KD Sovodnje ob Soči, ki je z nekoliko drugačnim pristopom segla do otroških src. Preden je začela s pripovedovanjem, je izbrala nekaj malih prstovoljcev, da bi ji pomagali pri oblikovanju pravljice. Mehko in nežno je nato brez teksta pripovedovala o Zvezdici, ki je radovedno pokukala na zemljo k deklici Helenci, a se na spodbudo večje zvezde takoj vrnila na nebeški svod. Tam je njen dom. V nebo namreč pogledujejo otroci, ko zvečer želijo, da bi jih zvezdice zazibale v spanje in sladke sanje. Pravljico je s pomočjo svetilke s srebrnimi, svetlikajočimi se kovinskimi nitkami

ovila s čarobnim sojem, ki je pričaral na stotine zvezdic, da je bila zgodba še očarljivejša in prepričljivejša. Urica je otroke tako navdušila, da je marsikateri malček veselo segel po ilustriranih knjižicah, da bi jih doma prelistaval ali pa tudi prebiral, če mu branje ni več neznanka. Zgodbi mu bodo krajšale čas ob jesenskih dneh.

Decembra si bodo Otroške urice privoščile kratak odid, naslednje pravljčno popoldne bo namreč šele v ponedeljek, 19. januarja 2004, ko bo Lutkovno gledališče Zapik prikazalo igrice Miška kaško kuhala.

IK

15

ČETRTEK,
11. DECEMBER
2003

OBVESTILA

ŠPORTNO ZDRUŽENJE Olympia prireja v petek, 12. decembra, ob 20. uri športno božičnico v družbeni telovadnici na Drevoredu 20. septembra 85 v Gorici. Vabljeni!

ŠZ SOČA vabi člane in prijatelje na občni zbor, ki bo v torek, 16. t.m., v prvem sklicu ob 19.30, ob drugem sklicu pa ob 20.30 v spodnji dvorani KD Rupa-Peč v Rupi.

PREJELI SMO

Razmišljanje o pomembnih dogodkih

Z zanimanjem sem v Domu, beneškem časniku, ki izhaja vsakih štirinajst dni, prebrala dopis bralca, ki se podpisuje kot Giorgio M. Podpisani cenijo zadnje izjave predstavnika NZ (AN) Finija, ki je končno priznal fašizem kot zlo. Končno...? Končno, nadaljuje dopisnik, bomo lahko proučevali, diskutirali, ocenjevali, kritizirali fašistično preteklost, ne da bi nas kdo zato obsojal, da smo proti Italiji in njeni vladi. Kot pripadnik slovenske manjšine Giorgio pričakuje od Finija ali od njegovih somišljenikov stranke v naši deželi tudi obsodbo fašističnega režima, ki je pustil svoje žrtve v Gonarsu, Bazonici ter vseh krajih, kjer živimo Slovenci. Prav bi bilo, da

bi se predstavniki NZ prepričali tudi o zlu, ki ga je fašizem naredil v beneških cerkvah. Slovenski jezik je bil prepovedan tudi pri molitvi z odlokom, ki ga je izdal prav Mussolini pred sedemdesetimi leti in je veljal za vse Nadiške doline. "Sprasujem preveč?" - zaključuje svojo pismo Giorgio M.

Marsikdo od nas sedaj pričakuje od Finija tudi priznanje fašističnih zločinov nad Slovenci, čeprav nihče še ni pozabil, kako je pred nekaj leti prav Fini v Gorici in Trstu tulil o italijanstvu obeh mest in začel simbolično podirati zid med staro in Novo Gorico ter ga primerjal Berlinske mu zidu...grozno. Fini je pač politik in mu gre za stolček, ki se mu sedaj verjetno obrača navzdol. Kot zavedna Slovenka pa se že dlje sprašujem, in nisem sama, zakaj pa naši slovenski politiki v italijanski javnosti nič ne naredijo, da bi

dokazali, kako smo trpeli pod fašizmom. Italijanska mladina o tem sploh nič ne ve, ne pozna bližnje zgodovine naših krajev. Mnogi šolniki seznanjamo učence in dijakke o teh grozotah, pa je še premalo. Napadali so nas s fojba mi, vsi smo postali "Titini", samo ker smo Slovenci, mi pa tiho. In noben slovenski politik si ni upal v italijanskih medijih povedati, da, če je že do tega prišlo, je bila posledica večletnega mučenja naroda. Nobeden, vsaj zasačila nisem. Lepo pa je o tem pisala neka zgodovinarica, po rodu Italijanka. Pa večkrat sem koga od slovenskih politikov (različnih političnih opredelitev) o tem vprašala. Vsi so prišli do zaključka, da je včasih bolje molčati, ker to delajo pametnejši, že res, a ne samo pametnejši, tudi krivci.

Pa za nekatere od nas je sedaj najvažnejši argument

multikulturalnost, odpiranje do drugih kultur. Nekateri so se zbudili šele zdaj. Slori razdaja po šolah ankete staršem in dijakom in skoraj se ti zdi, da je v slovenskih šolah bolj važna multikulturalnost kot obstoj slovenskega jezika. Zavedamo se, da je slovenščina nekaterih naših dijakov in učencev na psu. Tudi v Sloveniji se vsak dan uveljavljajo tujke v našem jeziku. Neuspešnost dijakov je večkrat posledica nepripravljenosti šolnika in morda vodstva šol, kot ugotavlja doktorica Nataša Paulin v svojem poročilu o šolah, ki ga je predstavila na simpoziju SKGZ-eja in SSO-ja. Primorski pes ugotavlja, da primki slovenskih politikov ostajajo vedno italijanski, čeprav so se oni namučili, da bi uveljavili ponovno vrnitev v original. Morda je prav pes tisti, ki ugotavlja tudi, da je slovenščina mnogih šolnikov na psu in da

ne govorimo o dikciji... Marsikomu bi dobro del tečaj. Zadeva je čisto preprosta. Mnogi Slovenci so ostali huzarji, kot v času Napoleona, je pred prib. dvajsetimi leti ugotavljal pametni cerkveni mož in zavedni Slovenec dr. Kazimir Humar. Poleti sem v neki slovenski reviji, baje v Poletu ali Oni prebrala zanimiv članek novinark, ki je med počitnicami obiskala Italijo. Naučila se je italijanske kulture, spoznala stare mite, bajke, navade. Ravno tako obogatena sta prišla kolega iz Grčije in kolegica iz Norveške. Vse informacije so dobivali od preprostih ljudi. Novinarka se sprašuje, kako je mogoče, da so prav vsi narodi neizmerno ponosni na svojo preteklost, z večino Slovencev pa je drugače. Pa naj omenim še lepe ugotovitve patra Pelicona o mešanem zakonu. Med drugim pater pravi, da bi bilo le-

po, da bi se zakonski drug naučil jezika svojega partnerja. Žal ugotavljam, da premnogokrat niti otroci ga ne znajo in to prevečkrat... tudi, ko je eden od partnerjev šolnik in poučuje v slovenskih šolah, vrtcih. "Za ljubi mir vse potpiš in pomolčiš, če imaš rad", mi je nekoč rekla kolegica. Po mojem mnenju pa, če moža/ženo ljubiš, se njegovega/njenega jezika naučiš, pa če je ta tudi sama nareče, ki ga govori petnajst ljudi. Ali pa, začnemo misliti kot tisti, ki menijo, da bi bilo res nesmiselno in preutrudljivo učiti se jezika, ki ga govori samo dva milijona ljudi. Raje se dajmo učiti angleščine, saj na žalost preplavlja že cel svet (bomo bolj zanimivi).

Bodimo ponosni na naš narod, na prelepi slovenski jezik, "besedo praznika in petja", kot mu pravi Cankar, da ne bomo izumrli!!!

Ida.C.

NA REŠETU

Vem, da danes bo srečen dan

Pravzaprav sem imela tokrat namen pisati o posnetku okroglice mize o šoli in medijih, ki sta jo organizirala Društvo slovenskih izobražencev in Slovenski klub, ali o zadnjih Obzorjih ali o sredinem intervjuju z mladimi raziskovalkami..., pa sem po četrtkovi oddaji Radioaktivnega vala spremenila temo. Zakaj? Ker sem bila indirektno v oddaji izzvana. Posebna poročevalka Luana Grilanc je namreč tistega dne obiskala odgovornega urednika Novega glasa Jurija Paljka v njegovem uradu. In tako Boris Devetak kot Grilanc sta žele-

la vedeti, kdo je avtor rubrike Na rešet. To njuno zanimanje mi je kar dobro delo, saj sem se že večkrat spraševala, ali se splača meni pisati in uredniku objavljati te pripombe o radiu. Usoda mojih zapisov se mi namreč večkrat zdi podobna usodi Pogovorov o jeziku, ko prof. Lelja Rehar v svoji tedenski oddaji natančno razloži - na primer - rabo pridevnika "novopečen" ali samostalnika "stvarnost" ali veznika "a", naslednjega dne pa slišim po radiu prav te besede spet na račun rabljene. Pa kakor sem prepričana, da so za mnoge

njena opozorila in razlage zelo dragocene in uporabne, tako si domišljam, da tudi ti moji zapisi komu kaj povedo ali koristijo. Zato mi je šlo že večkrat na smeh, ko me je kdo v kakem pogovoru v zvezi z radiom nevede citiral, ali pa v četrtek, ko sta v omenjenem Radioaktivnem valu Grilanc in Devetak skušala zvedeti od urednika Novega glasa, kdo se skriva za šifro NLP. Na srečo Jurij Paljk kljub pritiskom ni izdal imena neznane ga letečega predmeta ali pitke (ali purane?). Dobro je tudi odgovoril na izzivanje Luane Grilanc, če da že vrabci čivkajo, da se bosta združila Novi glas in Primorski dnevnik: da ima tednik drugačno vlogo kot

dnevnik, da je Novi glas že nastal z združitvijo dveh tednikov - Katoliškega glasa in Novega lista - in da nagovarja s svojo vsebino svoj krog katoliško usmerjenih bralcev. Ne vem, iz katere kuhinje prihaja ta floskula o združitvi, ki je prišla celo v zaključno poročilo Livija Semoliča na Programski konferenci in naj bi bila sredstvo "obojestranske kakovostnejše ponudbe bralcem v logiki skupnega manjšinskega interesa". To igranje na struno skupnega manjšinskega interesa je marsikdaj demagoško, Novi glas je del kakovostnejše ponudbe bralcem, kot je: popolnoma samostojen tednik, ki ima včasih drugačne poudarke kot Pri-

morski dnevnik. Upam, da je to po Programski konferenci (in po četrtkovem Radioaktivnem valu?) postalo vsem jasno. Ker je že zapis nastal ob poslušanju Radioaktivnega vala, naj povem še nekaj svojih vtisov o njem. Oddaja nas spremlja od oktobra naprej od ponedeljka do petka, od pribl. 9. do 10. ure. Vodita jo Boris Devetak in Magdalena Pahor, iz različnih postojank pa se oglašata Luana Grilanc. Režiserka je Katerina Citter. Zaradi lahkotnosti, nezahtevne vsebine, dobrih glasbenih sporedov, sproščenih in duhovitih pogovorov z včasih bolj včasih manj zanimivimi gosti je oddaja prijetna za poslušanje. Uspe-

lo ji je tudi pritegniti k sodelovanju kar nekaj poslušalcev, ki po telefonu odgovarjajo na literarne kvize ali na vprašanja v rubriki Pod svobodnim loncem. Ta odzivnost poslušalcev se mi zdi morda največji uspeh Radioaktivnega vala, saj v drugih oddajah ponavljajo telefonske številke v prazno (razen pri Glasbi po željah). Morda bi oddaja še bolj ugaljala, če ne bi hotela biti za vsako ceno duhovita s tistim včasih neprepričljivim pričkanjem med voditeljema, če ne bi spustili v eter v vsaki oddaji tistega posnetega izbruha smeha.... Vendar pa ob poslušanju oddaje začutim, da: "danes bo srečen dan..."

NLP

Slovensko zdravniško združenje Trst-Gorica

Martinova sprostitev v Prekmurju

Slovensko zdravniško združenje, ki ima svoj sedež v Trstu in mu predseduje dr. Rafko Dolhar (na sliki), tajniške posle pa vestno opravlja lekarnarka Elvira Kalc Feri, ima vsako leto na programu strokovna srečanja, predavanja itd.

Dvakrat na leto vabi svoje člane na dvodnevni oddih, v juniju na Koroško, k sorodnemu društvu in na ogled krajevnih lepot, v jeseni na veselo dvodnevno martinovo potepanje po prelepih kotičkih Slovenije. Letos je izbirna padla na Prekmurje (program je predlagal dr. Boris Strekelj), najbolj vzhodno deželo Slovenije, kjer v pretežno ravninski deželi - sicer posejani z ljubkimi goricami -, domujejo dobri ljudje in gnezdiijo škorklje, posebno v evropsko znani Veliki Polani. Proti temu cilju so se odpravili v sivem jesenskem jutru (8. novembra) z Opčin v udobnem avtobusu. Obvezni postanek na poti je bil "skok" v Trojane, kamor sladkosnedneže zvabijo znani krofi in druge sladice. Slikovita, tipična pokrajina je spremljala izletnike do Gornje Radgone, kjer so si v zgodnjih popoldanskih urah napasli oči v 200 let stari, lepo obokani podzemski kleti Frangeževe domačije, ki je bila včasih last

francoske družine iz Švice. V njej ponosno ležijo stari hrastovi sodi. Gospodar-kletar je dal na pokušnjo svoja vina, tudi iz avtohtonih trt. Šunka v tunki (nekakšna gorenjska zaseka) in druge značilne krajevne jedi ter kostanj so spremljali rujno kapljico. S prijazne domačije - gospodinja jim je postregla z odlično različ-

co gibanice - so se napotili v Lendavo, v topliški hotel Lipa, ki v parku hrani del zogljenega debela orjaškega hrasta izpred približno 1570 let, iz najdišča pri Petišovcih. Čudoviti sprostitev v prijetno toplih bazenih - termalno vodo morajo ohlajati, ker imajo njeni vreli do 70 stopinj - se je le redkokoli odrekel. Tradicionalni martinovi večerji je sledil sprehod po Lendavi, mimo katere teče Leda. Po njej lahko drsijo čudoviti beli labodi.

Ogled mesta, katerega darilna listina je iz l. 1192 in so bile najlepše stavbe v 18. st. last Judov, je naslednji dan vodila mlada vodička Kristina. Obsegal je obisk gradu, obrambne utrdbe proti turškim vpadom, z bogato zgodovino - gost v njem je bil tudi Matija Korvin -. V njem so etnološka zbirka, arheološka razstava in spominska soba lendarskega kiparja Gyorgya Zale (1858-1938). V bližini gradu stoji na gričku kapelica sv. Trojice, zgrajena l. 1728, restavrirana l. 1997, ki hrani naravno mumijo vojščaka Mihaela Hadika, padlega v boju s Turki l. 1603. Legenda pravi, da je imel nesrečno ljubezensko razmerje s Katarino, sestro graščaka Nikolaja Banffyja.

V mestu živi veliko Madžarov, ki imajo radio, televizijo; v šoli je madžarščina enako-

pravna slovenščini. Vsega tega žal nima slovenska manjšina na Madžarskem.

Iz Lendavskih goric so izletniki privozili do na videz lenobne reke Mure, ki zna tudi razbesniti in prestopiti bregove, kakor priča orodje v Burjaškem muzeju v Izakovcih, ki so ga uporabljali pri pripravljanju nasipov za zaščito bregov. V tem kraju, na t.i. otoku ljubezni, stoji edini plavajoči, delujoči mlin (včasih jih je bilo 30), ki so ga po starih načrtih dokončali l. 1999. V njem je bil "obvezen" nakup domače moke. Doživetje je bila tudi vožnja na drugi breg Mure s splavom, privezanim z jekleno vrvo, včasih spleteno iz konoplje. Domača turistična društva si z vsemi močmi prizadevajo ohraniti naravne lepote in z raznimi pobudami priključiti turiste, ki jih je tu še vedno premalo.

Izlet v prekmursko pokrajino, prekrito z otožno jesensko meglico, se je sklenil v eni izmed Lendavskih goric v zidnici Kiraly, kjer sta izredno vpludna in postrežljiva zakonca postregla s tipičnimi jedmi in bistro kapljico. Veselo razpoloženje se je nadaljevalo v avtobusu, v katerem se je oglašala pesem za pesmijo, saj so marsikateri člani društva zvesti pevci v znanih tržaških in goriških zborih.

IK

Od 20. do 28. aprila 2004

Vabilo na devetdnevno potovanje z Novim glasom

Pred dvema letoma so udeleženci potovanja z Novim glasom v južno Španijo, Andaluzijo in Gibraltar izrazili željo, ker so bili navdušeni nad lepo špansko pokrajino zaradi lepih doživetij in vtisov, da bi obiskali še severni del Španije. Za-

obiskali kraje, ki imajo še danes svoj sloves.

V ceno so vključeni letalski prevoz, ki bo drugo leto dražji, španski spremljevalec in vodič ves čas potovanja kot tudi vodiči po glavnih mestih, kot predpisuje španski turistični zakon, nadalje popoln

to tudi to potovanje v Novo Kastilijo z Madridom, Staro Kastilijo, Galicijo s Santiagom de Compostela (na sliki), pokrajino Leon, Baskijo s San Sebastijanom, kjer si bomo ogledali zgodovinska mesta in znamenitosti kot npr. znamenito votlino oz. jamo Altamira, ki je znana po svojih paleolitskih stenskih slikah o ledenodobnih živalih in človeka izpred 15.000 do 20.000 let. Poleg naravnih lepot bomo videli tudi zgodovinske, verske in kulturne spomenike ter

penzion od kosila prvega dne do kosila zadnjega dne, nastanitev v hotelih s štirimi zvezdicami in turistične takse.

Potovanje bo od 20. do vključno 28. aprila 2004. Vpisuje se na upravi Novega glasa v Gorici in na sedežu v Trstu. Za veljavni vpis se plača akontacija 255,00 evrov, celotni znesek se pa poravnava mesec dni pred odhodom. Pohitite z vpisom, ne bo vam žal tega potovanja!

Sporod potovanja dobite na upravi Novega glasa v Gorici in Trstu.

OSTANI ZVEST NOVEMU GLASU, KER TI NOVI GLAS VSAK TEDEN GOVORI O ZVESTOBI NAŠIM VREDNOTAM!

NOVI GLAS JE TVOJ TEDNIK! NAROČI SE NANJ IN PRIDOBİ NOVEGA NAROČNIKA!

Naročniki, ki bodo poravnali naročnino na Novi glas za leto 2004 do 31. januarja 2004, bodo sodelovali pri žrebanju za potovanje z Novim glasom v Španijo, ki bo v drugi polovici aprila 2004.

POSAMEZNA ŠTEVILKA:

1,00 €

LETNA NAROČNINA 2004:

Italija: 45,00 €

Slovenija: 48,00 €

Inozemstvo - navadna pošta: 65,00 €

Inozemstvo - prioriteta pošta: 85,00 €

GORICA: Travniki 25 / tel. 0481 533177 (uprava) / fax 0481 548276 / uprava@noviglas.it

TRST: Ul. Donizetti 3 / tel. 040 365473 / fax 040 775419 / trst@noviglas.it